

Slovenski št. 10 v čebelar

letnik CXVI – oktober 2014

ISSN 0350-4697

Zimsko zatiranje varoj z zdravilom API-Bioxal
Opazovalna postaja medenja Iška vas – Krim
Med v kulinariki – nekaj splošnih resnic o medu

ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN

Robert Kocjan s.p.

Gabrje 42, 1356 Dobrova

Tel.: 01 36 41 106, faks.: 01 36 41 307

GSM.: 031 351 964

e-pošta: robineli@siol.net

WWW.RIHAR-KOCJAN.SI

ČEBELARSTVO - IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME - TRGOVINA

MATIČNA REŠETKA

IZOLACIJSKA PENA

OJAČANA RAZSTOJIŠČA

KOZICA

VSE ZA OBNOVO PANJEV

ČEBELJE POGAČE

SATNICE

ČEBELARJEM Z VELJAVNO ČLANSKO IZKAZNICO PRIZNAMO 4% POPUST PRI GOTOVINSKEM NAKUPU NAD 50 EUR V NAŠI PRODAJALNI.

Naročeno blago vam lahko odpošljemo s paketno pošto.

TESTNA MREŽA

IZDELUJEMO:

- hladno valjane satnice
- žične matične rešetke
- rogljičene satnike AŽ
- satnike LR, LR 2/3
- testne mreže
- plastična obešala
- plastična razstojišča
- kovinska razstojišča
- kozice 11 in 14 satne
- usipalnice lesene
- plastične odtočne pipe
- lovilce rojev-lesice
- smukalce za cvetni prah
- zaščitne obleke in rokavice
- čebelarске lopatke
- prečne zapore
- vijake za prečne zapore
- dvo in tro satne panjičke

Delovni čas: od pon. do čet.: 08-12 in 15-18, pet.: 08-15

ZMERNE CENE - TRADICIJA - KVALITETA - IZKUŠNJE, PRIDOBLENE V LASTNEM ČEBELARSTVU

APIS M&D

ČEBELARSTVO MARKO DEBEVEC

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA

tel.: (01) 755 12 82, faks: (01) 755 73 52

Delovni čas:

ob delavnikih 9.00-12.00

16.00-18.00

ob sobotah 9.00-12.00

apis.md@siol.net

AŽ-PANJI 10-SATNI

TRIETAŽNI AŽ-PAN

PRAŠILČEK AŽ 5-IN 7-SATNI

PREDELAVA VOSKA V SATNICE SAMO 0,95 EUR/KG

SATNIKI: AŽ-VRTAN, LEPLJEN, ZBIT LR-STANDARD LR 2/3

GRELNKI ZA MED 187 EUR

KAKOVOSTNA RSF-TOČILA

STANDARDNI LR-PANJ IN DVOTRETINJSKI LR-PANJ

ŽICA ZA SATNIKE 250 g RSF 4,8 EUR 250 g CINK 2,5 EUR

■ Naročeno blago pošljemo tudi po hitri paketni pošti (z izjemo lomljivih izdelkov). ■ Po izjemno nizki ceni vam iz našega voska izdelamo satnice – 0,95 EUR/kg. ■ Vosek steriliziramo pri 125 °C. ■ Odkupujemo vosek (do 5,5 EUR/kg). ■ Z veljavno čebelarско izkaznico priznamo 4 % popust pri nakupu v vrednosti več kot 50 EUR (z izjemo izdelkov v akciji). Popusti se ne seštevajo.

- Panji so izdelani natančno in kakovostno.
- Uporabljamo vodoodporne materiale in lepila.

- Kakovostna izdelava po ugodni ceni.

Trgovina in proizvodnja: Opekarska 16 na Vrhniki
Priznana vzrejališče čebeljih matic Debevec.

UVODNIK

Spoštovane čebelarke in cenjeni čebelarji!

Slovenski čebelarji smo z več kot 210 čebelarskimi društvi, v katere je včlanjenih približno 8.000 čebelarjev, in trinajstimi regijskimi zvezami združeni v Čebelarstvo zvezo Slovenije. Leto je naokrog in bliža se čas regijskih posvetov, ki jih po vsej Sloveniji organizira vodstvo ČZS, da bi na njih predstavilo delovanje čebelarskih organizacij ter pobude in predloge za nadaljnje delo.

Vodstvo ČZS organizira regijske posvete zato, da bi bilo sodelovanje z regijskimi zvezami, čebelarskimi društvi in seveda s čebelarkami in čebelarji po vsej Sloveniji boljše. Cilji teh posvetov so predstaviti uresničitev delovnega načrta ČZS za minulo leto ter predloge delovnega načrta ČZS za prihodnje leto, pridobiti nove predloge za novi delovni načrt, krepiti partnerske odnose na področju čebelarstva, opredeliti cilje in dejavnosti, izmenjati izkušnje in primere dobre prakse, spodbujati čebelarje, da bi s svojim delovanjem in zgledom pripomogli k ozaveščanju širše javnosti o pomembnosti čebel, čebelarstva in čebeljih pridelkov, ter spodbuditi povezovanje in utrjevanje čebelarstva v okolju.

Dandanes lahko rečemo, da je čebelarstvo samostojna kmetijska dejavnost. Čebele pomembno vplivajo na druge panoge v kmetijstvu, zelo pomembne pa so tudi za ohranjanje naravnega ravnovesja. Čebelarstvo oz. čebelarjenje je na Slovenskem veliko prispevalo tudi h kulturni dediščini in k arhitekturi. Velike zasluge za to imajo naši predhodniki, saj so bili strokovno izjemno uspešni in tudi dobro organizirani. Pomembno je zavedanje čebelarjev samih, da niso sami sebi namen in da sta še kako pomembni strokovnost in sodelovanje. Prepričan sem, da se vsi zavedamo, kako zelo pomembno je tudi sodelovanje z drugimi institucijami, npr. z Ministrstvom za kmetijstvo in drugimi, s kmetijstvom povezanimi ustanovami, pa tudi s tistimi s področja trženja, kulture, arhitekture in seveda z vsemi tistimi, ki so lahko kakor koli povezane s čebelarstvom. Le v sodelovanju, povezovanju, slogi in enotnosti je namreč tudi moč.

Fotografija na naslovnici: »Ni ga lepšga, kot je cvet, v polju se beli in ki daje ajdov med, ki močno diši.«

Foto: Jure Tikvič

UVODNIK

Janez Vencelj:	313
OHRANIMO ČEBELE	314
IZ ZNANOSTI IN PRAKSE	
Prof. dr. Borut Juvanec: Pravi slovenski čebelnjak	316
Franc Šivic: Pomoč čebelam na Madagaskarju	318
Marko Borko in Franc Šivic: Novice iz sveta	320
S KNJIŽNE POLICE	
Anton Tomec: Prof. dr. Andrej Šalehar: Poučevanje čebelarstva na Kranjskem od Petra Pavla Glavarja (1768) in Antona Janše (1770) do Emila Rothschütza (1874)	322
IZ PRAKSE ZA PRAKSO	
Janez Kert: Verjetno prva plačljiva storitev opravevanja poljščin v Sloveniji	323
APITERAPIJA	
Franc Šivic: Med in prebiotiki	324
DELO ČEBELARJA	
Andreja Smrdelj: Zvesta ekološkemu čebelarjenju	326
ZDRAVJE ČEBEL	
Alenka Jurič, dr. vet. med.: Zimsko zatiranje varoj z zdravilom API-Bioxal	328
ZGODOVINA ČEBELARSTVA	
Andraž Maček: Opazovalna postaja medenja Iška vas – Krim	330
Prof. dr. Andrej Šalehar: Portmannov cenik za leto 1874	332
ČEBELARSKI TURIZEM	333
PREDSTAVITEV ČEBELARJA	334
DOGODKI IN OBVESTILA	339
OBVESTILA ČZS	343
MALI OGLASI	351
V SPOMIN	352

INDEX

EDITORIAL

Janez Vencelj:	313
SAVE THE BEES	314
FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK	
Prof. Borut Juvanec, DSc: Authentic Slovenian Beehouse	316
Franc Šivic: Assistance to Beekeepers in Madagascar	318
Marko Borko in Franc Šivic: World News	320
OFF THE BOOKSHELF	
Anton Tomec: Prof. dr. Andrej Šalehar, DSc: Teaching Beekeeping in Carniola from Peter Paul Glavar (1768) and Anthony Janša (1770) to Emil Rothschütz (1874)	322
PRACTICAL ADVICE FOR PRACTICAL USE	
Janez Kert: Probably the First Paid Service of Crop Pollination in Slovenia	323
APITHERAPY	
Franc Šivic: Honey and prebiotics	324
BEEKEEPER'S WORK	
Andreja Smrdelj: Loyal to organic beekeeping	326
BEE'S HEALTH	
Alenka Jurič, DVM: Winter Treatment of Varroa Mites With Api Bioxal	328
HISTORY OF BEEKEEPING	
Andraž Maček: Nectar Flow Monitoring Station Iška Village - Crimea	330
Prof. dr. Andrej Šalehar, DSc: Portmann's Price List for the Year 1874	332
BEEKEEPING TOURISM	333
PRESENTATION OF A BEEKEEPER	334
NEWS AND EVENTS	339
ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA	343
SMALL ADS	351
IN MEMORIAM	352

Vodstvo ČZS in člani UO ČZS želijo pri svojem delu upoštevati in zastopati interese vseh slovenskih čebelar in čebelarjev, ki so prek regijskih zvez in čebelarskih društev povezani v ČZS. Zato vse čebelarke in čebelarje pozivam, naj se v čim večjem številu udeležijo regijskih posvetov, naj na njih dejavno sodelujejo in tako prispevajo k učinkovitejšemu delu

ČZS, s tem pa tudi k izboljšanju razmer v čebelarstvu. Kajti uspešni bomo le z dobro in pristno komunikacijo predstavnikov ČZS s člani na terenu, z dobrim sodelovanjem z regijskimi zvezami in društvi, pa seveda tudi z vsako čebelarko in vsakim čebelarjem posebej. NAJ MEDJI!

Janez Vencelj, podpredsednik ČZS

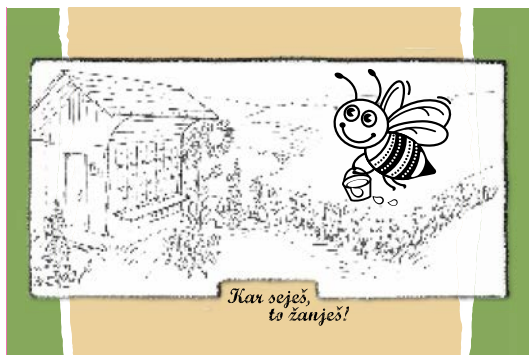

Predstavitev kreativne mape za sodelovanje na natečaju projekta »Od setve do žetve – kar sejemo, to žanjemo«

ČZS, JSSČ je letos zasnovala projekt »Od setve do žetve – kar sejemo, to žanjemo«. K sodelovanju bomo povabili tudi učence nižjih razredov osnovnih šol, saj jih želimo spodbuditi k razmišljanju o pomembnosti narave, varovanju okolja, vlogi in ranljivosti čebel ter k spoznavanju čebelarstva in čebeljih pridelkov. Hkrati želimo spodbuditi tudi skupinsko delo in odkrivanje vloge posameznika pri odgovornosti za ohranjanje narave. Pripravili smo kreativno mapo s 24 izbranimi motivi oziroma nalogami za reševanje, ki jih bodo otroci dopolnili po svojih zamislih. Posebej velja omeniti, da bodo sodelujoči s svojimi motivi postali **soavtorji didaktične igre za otroke**. Izmed vseh pravočasno rešenih nalog bo namreč strokovna komisija izbrala 24 motivov, ki se bodo odlikovali po izvirnosti in pristni otroški risbi. Najboljša dela bomo uporabili za izdelavo otroške didaktične igre (spominke karte) v obliki pomanjšanih panjskih končnic.

Predsedniki ČD boste letos poleg zgibank Čbelica moja prijateljica po pošti prejeli tudi kreativne mape, ki so namenjene učencem osnovnih šol, starim od 9 do 12 let. Mape bodo dostavljene do konca oktobra, vendar ne sočasno z

PARTNERJI V PROJEKTU »OD SETVE DO ŽETVE – KAR SEJEMO, TO ŽANJEMO«

zglobanko. Prosim pa vas, da mape razdelite šolam hkrati z zgibanko Čbelica. Navodila v zvezi z razpisom bodo priložena mapam.

Spoštovani predsedniki ČD, prosim vas, da mape razdelite šolam po razdelilniku, ki ste ga prejeli po pošti. Zahvaljujem se vam za sodelovanje in vaš trud. O podrobnostih lahko povprašate go. Natašo Klemenčič Štrukelj po tel. št.: 040/436 518 ali na e-naslov: natasa.strukelj@czs.si.

Nataša Klemenčič Štrukelj, svetovalka JSSČ

PONOSNI »BOTRI« NAKUPA SEMEN AJDE ZA SREDNJE KMETIJSKE ŠOLE SO:

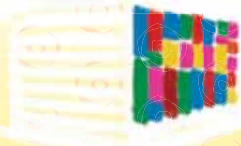

PANJSKE KONČNICE

RADI RIŠETE, SLIKATE IN USTVARJATE?
SODELUJTE V NAGRADNEM NATEČAJU
IN SE POTEGUJTE ZA PRIVLAČNE NAGRADE.

Trije srečneži bodo lahko uživali ob ogledu Hoferjevega čebelnjaka.

Čebelice se počasi pripravljajo na dolgo zimsko obdobje. Da si bodo po dolgi čebelarski sezoni lahko privoščile zasluženi počitek, bi jim želeli urediti prijetno domovanje, **zato vas prijazno vabimo, da sodelujete v natečaju** in morda bo prav vaša panjska končnica krasila dom ene izmed 20 čebeljih družin v našem raziskovalnem čebelnjaku v logističnem centru v Lukovici.

Več na www.panjskekoncnice.si

NAGRADE

30 x medeni paket

20 x Hoferjevi darilni boni
v vrednosti 40 € + medeno presenečenje
prejme 20 motivov po izboru organizatorja

10 x Hoferjevi darilni boni
v vrednosti 40 €
prejme 10 motivov, ki zbere največ glasov

Borut Juvanec*, borut.juvanec@stoneshelter.org

Pravi slovenski čebelnjak

Čebelnjak je uporaben objekt, a je predvsem arhitektura, ki je sklop potreb, možnosti in izvedbe graditeljev. Vernakularna arhitektura – v katero sodi čebelnjak – je tista, ki so jo gradili nešolani mojstri. Ti so svoje znanje pridobili z dediščino, ki so jo oplemenitili s svojim lastnimi izkušnjami, dognanji in inventivnim nabojem. Taka arhitektura predstavlja predvsem kulturo.

Na področju vernakularne arhitekture in na področju čebelarstva je ta kultura Slovencev na zavidljivo visoki ravni. Arhitektura ni samo objekt, ampak je predvsem njegova funkcionalnost in skladnost z okoljem: v materialih, z uporabnikom in v krajini. Arhitektura človeka je namenjena njemu samemu, zato se človek v dobri arhitekturi počuti dobro in v njej tudi dobro dela.

V čebelnjaku živijo čebele. Če v njem živijo dobro, bodo to dokazale s svojim delom, to pa je opazno predvsem v njihovi učinkovitosti, torej v količini nabranega medu in drugih čebeljih pridelkov. Učinek ni v denarju: rezultati se kažejo v hvaležnosti čebelje družine, v človekovi uporabi njihovega dela in v okolju. Ne gre zgolj za delo čebel. Čebelarji vedo, da je to tudi posledica njihovega dela.

Foto: Franc Šivic

Čebelnjak Antona Janše v Žirovnici

Naloga strokovnjakov je, da to razkrivamo vsem ljudem in jim to razložimo tako, da bodo čebelarstvo razumeli in cenili prav vsi, ne samo čebele in čebelarji.

Čebelarska zveza Slovenije je imenovala komisijo, ki je leta 2012 pripravila pravila in razpis akcije **Pravi slovenski čebelnjak**. Komisijo sestavljajo prof. dr. Borut Juvanec kot arhitekt ter g. Franc Šivic in

* prof. dr., Univerza v Ljubljani, Inštitut vernakularne arhitekture

g. Anton Tomec s ČZS. Razpis za predloge za podelitev naziva »pravi slovenski čebelnjak« vsebuje tri kategorije: po značilnostih, po starosti in po posebnostih.

Do roka prvega razpisa je prišlo 20 predlogov. Vsi so bili dobri in predstavljajo značilno arhitekturo čebelnjakov na Slovenskem. Izbira je bila težavna: v ožji izbor so se uvrstili štiri pravi čebelnjaki ter trije »posebneži« in eden, ki je poseben zaradi svoje starosti. Izbor ne zajema najboljših, temveč le tiste, ki so bili predlagani. Vrednost registra se bo pokazala čez nekaj let, ko bo seznam čebelnjakov gotovo popolnejši.

Opisi čebelnjakov za podelitev plakete in kratke utemeljitve

Kategorije za podelitev naziva »pravi slovenski čebelnjak«:

1. pravi slovenski čebelnjak,
2. slovenski čebelnjak, poseben zaradi svoje starosti,
3. slovenski čebelnjak kot posebnost.

Vse tri kategorije so pomembne za vernakularno arhitekturo Slovenije, predlogi za vsako kategorijo so enakovredni, razvrščeni pa so po datumu priplavljenih vlog. Izbor in utemeljitve so:

1. Pravi slovenski čebelnjak

1.1 Izlake

Čebelnjak stoji v bližini hiše Loke 62, Kisovec, in je last ge. Anice Ključevšek. Predlog je 17. 12. 2012 pripravil gospod Marjan Dolinšek. Konstrukcija čebelnjaka je značilna za to arhitekturo: okvirna nosilna konstrukcija lesenih brun s polnimi plohov ima dve vertikali: osrednja nosi slemensko lego. Zgornji del je izrazit in je poudarjen z lesnim obojem na obeh bokih; zgoraj ima ventilacijsko odprtino. Spredaj je previs zaokrožen, prostor za panje je odprt s pripravljenimi vodili, spodaj je na prečni legi deska. Streha v naklonu ena proti ena je krita z zarezniki.

1.2 Žvarulje

Čebelnjak ge. Ivanke Logar stoji v vasi Žvarulje, ob hiši št. 19. Predlog je ČZS poslal g. Mirko Prašnikar iz ČD Litija. Objekt ima značilno konstrukcijo dveh nosilnih, vertikalnih tramov, med katerima je polnilo iz plohov. Ima potrebno zaokrožitev sprednjega previsa, na temeljnem povezniku leži naletna deska. Sprednji del je odprt za vlaganje panjev.

Kompozicija je razširjena v globino: tudi streha, zadaj podaljšana, ni v naklonu ena proti ena, kot je to značilno za našo arhitekturo, tako da nosi prave značilnosti le v čelu. Čebelnjak bi bilo treba delno obnoviti in seveda oživiti.

1.3 Laze

Čebelnjak stoji v vasi Laze, ob hiši št. 11, pod Zasavsko sveto goro in je last g. Janeza Kovačiča. Predlog zanj je poslal g. Mirko Prašnikar iz ČD Litija. Konstrukcija je delno značilna: sprednja lesena stojka nosi slemensko lego predimenzionirane strehe, ki je sicer pravilno oblikovana. Posebnost je zunanji škarnik ('špirovec'), ki stoji netipično pred bočnim obojem in leži na legah. Prvotna kritina je bila slama; zdaj so to opečni elementi, ki zaradi svoje mase zahtevajo močnejšo konstrukcijo. Obstaja možnost, da je bila ta nesorazmerno povečana ob spremembi strešnega materiala. Razmeroma velik čebelnjak ima poleg neznanih dimenzij strehe še podkletitev, ki je za čebelnjake nekaj posebnega. Po izročilu so med drugo svetovno vojno uporabljali klet za svoje skrivališče tudi partizani. Kranjiči so bili zamenjani za AŽ-panje, čebelnjak je dandanes živ.

1.4 Brdo, Ljubljana

Čebelnjak stoji na Brdu v Ljubljani, kamor je bil premaknjen iz vasi Široka Set pod Zasavsko sveto goro in je v lasti gospoda Francija Zdešarja. Predlog zanj je poslal Mirko Prašnikar iz ČD Litija. Objekt gotovo sodi v vrsto enakih čebelnjakov v Zasavju, verjetno iz polovice devetnajstega stoletja. Konstrukcija je značilna, z vertikalnimi nosilnimi tramovi, med katere so vloženi vodoravni plohi. Streha je obnovljena, krita s slamo, les pa ima značilno rdečkasto barvo. Postavitev je po vsej verjetnosti začasna, ob izbiri pravega mesta pa ga bo treba postaviti na kamnite podstavke.

2. Slovenski čebelnjak, poseben zaradi svoje starosti

2.1 Voje, Bohinj

Šmončov čebelnjak stoji v dolini Voje v Bohinju in je last g. Alojza Ceklina iz Bohinjske Bistrice. Predlagal ga je g. Bogdan Rupnik iz Stare Fužine. Posebnost čebelnjaka je njegova konstrukcija: kladne zveze s kratkimi preklopi, pri tem pa so vodoravni tramovi po vsem obodu prekriti z navpičnimi deskami. Konstrukcija kladnih zvez je najstarejši način gradnje v lesu, značilen za Alpe. Čeprav je to v arhitekturi izjema, je konstrukcija značilna za čebelnjak, tega pa ne moremo trditi za kompozicijo: predvsem streha je za leseno kritino odločno preveč položna, zato ta ne more opravljati svoje funkcije. Izjemen je tudi vhod z zadnje strani.

Foto: Franc Jazbec

Hauzerjev čebelnjak v Cogetincih

2.2 Bitnje, Bohinj

Čučkov čebelnjak stoji v vasi Bitnje v Bohinju (hišna številka 16) in je last Marije Hvala. Predlagal ga je gospod Bogdan Rupnik iz Stare Fužine. Po izročilu je bil objekt postavljen v začetku devetnajstega stoletja in je bil večkrat prenovljen, prvič že leta 1830. Konstrukcija je sklop kladnih zvez s preklopi, kot je to značilno za gospodarsko arhitekturo Alp. Streha je bila ob rekonstrukcijah gotovo spremenjena, saj je naklon za skodle (deske) premajhen. Tudi sicer je zaokrožitev previsna nad panji prekratka in previsoka. Posebnost je vhod z zadnje strani, to pa govori o istem mojstru ali vsaj o isti šoli.

2.3 Žirovnica

Čebelnjak Antona Janše v Žirovnici je predlagal Zavod za turizem in kulturo iz Žirovnice. Po virih je bil prvotni čebelnjak postavljen leta 1760 in bil leta 1877 prenovljen hkrati s Kuharjevo hišo, tako da je ostal na istem mestu kot njegov predhodnik. Nazadnje je bil obnovljen leta 2002, ko je bila zamenjana predvsem lesena kritina. Očitno čebelnjak že sprva ni bil grajen zgolj za domačo uporabo: o tem pričata velikost konstrukcije in število panjev. Konstrukcija ni značilna za čebelnjak, temveč za gospodarsko poslopje ali stajo v Alpah. Enako je bil grajen podaljšek bivalne hiše, ki je segal vse do čebelnjaka in je bil pred desetletji podrt. Sicer pa ima vse tipične elemente za dobro delovanje (čelna fronta, naletna ploščad, zaokrožitev napušča in previs).

3. Slovenski čebelnjak kot posebnost

3.1 Uskovnica

Čebelnjak nad Uskovnico (Srednja vas 155a), ki je last g. Domna Kušarja, je pravzaprav primarna oblika svigli, v katero so vloženi panji. Svigli so gospodarski objekt, grajen po prvobitnih načelih kladnih zvez s preklopi, kot je to značilno za vse bohinjske planine. Ta konstrukcijski način je najstarejši

način gradnje v lesu. Zdaj ima status raziskovalnega čebelnjaka, posebej pomemben je panj 'trotar'. Okrog svisli so nameščeni še plemenilčki za samozadostno gospodarjenje s čebelami. S tem je pomen čebelnjaka dokazan s čebelarstva in z arhitekturnega vidika. Dandanes so panji postavljeni na podstrešje z neposrednim dostopom na zahodni strani, saj se je izvorna postavitev v pritličju z dostopi med bruni izkazala za nepraktično in neučinkovito.

3.2 Dobje pri Planini

Čebelnjak g. Bojana Gučka stoji v vasi Ravno (hišna številka 13), Dobje pri Planini. To je na novo zgrajen objekt po predlogah ČZS ter s starimi in prvobitnimi materiali (les je star in je bil že uporabljen v drugi konstrukciji, žebli in slamnata kritina so tipični materiali tega območja). Posebnosti sta postavitev na ustrezno mesto in predvsem tloris: ob čebelnjaku samem je še podaljšek za apiterapijo, ki je sestavni del temeljne dejavnosti. Apiterapija je sklop vibriranja čebel, zvoka in vonja, ki so v čebelnjaku kombinirani z vidnim delom – s steklenim oknom za opazovanje.

3.3 Cogetinci

Leseni čebelnjak g. Jožeta Hauzerja iz Cogetincev št. 25 ima sicer samosvojo obliko, ki ni značilna za čebelnjake na Slovenskem. Predlog zanj je poslal ČD Cerkvenc. Je ozek in dolg, ima simetrično, dvokapno streho. Napušč nad panji nima zaokrožitve, saj je konstrukcija koruznjaka ne dopušča. V čebelnjaku so starinski, dunajski panji. Ti so nameščeni tako v čelu kot tudi v zatrepu, visoko pod streho, česar drugod na Slovenskem ni najti. Njegova po-

sebnost je konstrukcija, ki je razvita iz koruznjaka: na prečne talne lege se opirajo ročice, ki prečno zavetrujejo konstrukcijo. Zaradi dolžine so za vzdolžno zavetrovanje potrebne tudi ročice v čelu.

Namen akcije **Pravi slovenski čebelnjak** ni samo izbor najboljših, ampak nabor najkakovostnejših objektov naših dedov. S tem se na tem področju uvrščamo v sam vrh svetovnega čebelarstva. Predstavitev čebelnjakov svetu ni pomembna zgolj za čebelarje in za čebelarjenje kot gospodarsko panogo, ampak tudi za druge dejavnosti, predvsem za turizem najvišjega razreda. Ta bi moral spodbujati gospodarske dosežke s kulturnim turizmom, s posebno vrsto zdravstvenega turizma, z izobraževanjem in razširjanjem znanja o čebelarstvu in o Sloveniji, v končni fazi pa tudi z visokimi ekonomskimi dosežki.

V prihodnjih številkah Slovenskega čebelarja bodo objavljene predstavitve vseh čebelnjakov, prejemnikov plaket 2014. Slovesna podelitev bo jeseni 2014, ko se bo iztekel tudi rok za letošnje prijave. Rezultati naslednjega razpisa bodo objavljeni v letu 2015. Iskreno upam in verjamem, da bodo čebelarji po objavi tokratnega razpisa še v večjem številu prijavljali izjemne čebelnjake in da bomo v registru čebelnjakov dobili pregled vseh teh tako pomembnih objektov naše kulturne dediščine s področja arhitekture. In če bo zaradi te akcije prenovljen le kak čebelnjak, če bo ohranjen le eden in s tem rešen propada, bo cilj dosežen. To bo pomemben prispevek ne samo k slovenski kulturi, ampak tudi imenitna predstavitev visoke kakovosti slovenske kulturne dediščine svetu. ■

Pomoč čebelam na Madagaskarju

Franc Šivic, francs@silvaapis.si

V prvi lanski številki naše revije sem opisal svoja srečanja s čebelami in čebelarkami na Madagaskarju. V članku sem med drugim izrazil svojo skrb nad usodo čebelarstva na tem oddaljenem otoku ob vzhodni obali Afrike, saj so se v njegovem severnem delu že pojavile parazitske varoje in začele svoj smrtonosni pohod proti jugu. Ker domačini zaradi pomanjkljivega znanja ne bodo kos novi nevarnosti, bo ta v nekaj letih uničila vse divje gnezdeče čebelje družine in tudi večino tistih v panjih.

Kmalu po izidu revije me je po telefonu poklical čebelar Silvo Korošec iz vasi Brankovo pri Velikih Laščah. »Prebral sem vaš članek in ta se me

je s svojo vsebino močno dotaknil. Že vrsto let čebelarim z večjim številom čebeljih družin, kljub temu pa imam še vedno dovolj prostega časa za razne druge aktivnosti, ki so mi pri srcu. Ker sem si vedno želel potovati v eksotične dežele in jih raziskovati, se mi je utrnila ideja, da bi morda lahko združil svoje bogato čebelarsko znanje in pustolovsko žilico ter odpotoval na Madagaskar. Tam bi domačine učil sodobnega čebelarjenja. Povezal sem se z Misijonskim središčem v Ljubljani in prek te ustanove navezal stike z misijonarjem Tonetom Kerinom, doma iz Straže pri Krškem, ki živi in dela v kraju Midongy, v enem najbolj divjih in

Čebelar Silvo Korošec (levi s čepico na glavi) in misijonar Tone Kerin (desni) pred slovenskim misijonom v Midongyju v jugovzhodnem delu Madagaskarja

nerazvitih delov na jugovzhodu Rdečega otoka. Tudi Tone Kerin je namreč čebelar, in to celo zelo dober, žal pa se zaradi obilice drugega dela nima časa ukvarjati s čebelami. Z veseljem je sprejel mojo ponudbo, da mu pridem pomagat oživiti njegovo čebelarstvo in zdaj že pridno pripravljam vse potrebno za pot. Slovenijo nameravam zapustiti oktobra, ko bom svoje čebele oskrbel za zimo, da jim v moji odsotnosti ne bo nič manjkalo.«

Tudi sam sem se razveselil tega telefonskega klica in predvsem novice, da je seme, ki sem ga zasejal s svojim člankom v naši reviji, obrodilo sad. Silvo je čez poletje za svojo akcijo navdušil še nekaj prijateljev iz Čebelarkega društva Velike Lašče, tako da so mu pomagali zbirati osnovno opremo, potrebno za čebelarjenje. Z vsem je napolnil zabojnik in ga poslal na Madagaskar, potem pa je tja odpotoval še sam.

»Tone Kerin me je sprejel nadvse ljubeznivo, mi najprej razkazal svoj misijon in me seznanil z ljudmi, s katerimi dela,« mi je pripovedoval Silvo, ko se je letos spomladi spet za nekaj časa vrnil v

Malgaške čebele (*Apis mellifera unicolor*) razvijejo ob ugodnih razmerah velike družine s 100.000 čebelami delavkami. Za razliko od afriških so dokaj mirne, zato pri delu z njimi ni treba uporabljati zaščitne maske in zaščitnih rokavic.

domovino, da bi poskrbel za svoje čebele. »Nekoliko sem bil razočaran nad Tonetovimi zapuščenimi panji, v katerih so namesto čebel domovale voščene veščice. Te so na Madagaskarju veliko bolj agresivne kot pri nas. Če čebelar zaradi pomanjkanja časa ne namenja dovolj skrbi razvoju čebeljih družin in jim ne pomaga, še posebej med deževno dobo, ko v naravi ni paše, čebele oslabijo in postanejo lahek plen voščene veščice. Ličinke tega škodljivca kaj hitro uničijo satje in družine so prisiljene zapustiti svoj dom. Sicer pa sem bil nad čebelami samimi navdušen. Delavke so izjemno krotke in nekoliko manjše od naših sivk. Zame je bilo zanimivo odkritje, da so malgaške matice večje od kranjskih in tudi veliko plodnejše. Na vrhuncu sezone je lahko v enem panju do 100.000 čebel, to pa omogoča dobro izrabo paše. Družine evropskih čebel in tudi naše kranjice le redkokdaj dosežejo število 80.000. Ko je bil Madagaskar še francoska kolonija in so velika čebelarstva vodili belci, je bil povprečen donos medu 50 kg na panj,

Del stojišča čebel na misijonu lazaristov v Fort Dauphinu na jugu Madagaskarja. Za čebele skrbi domačin (na sliki), ki mu primanjkuje znanja, zato so družine slabe in donosi medu nizki.

Čebelar Aleksander Mikuš iz Kamnika (na levi) izroča misijonarju Tonetu Kerinu v dar prešo za stiskanje satnic.

Čebelar Silvo Korošec pri stojišču svojih čebel v vasi Brankovo pri Velikih Laščah

zdaj pa dosega komaj 15 kg. Domačini ne vedo, da je treba čebele v brezpašnem obdobju krmiti s sladkorjem, kot je to splošna praksa tudi v Sloveniji, ker sicer matice prenehajo zalegati, oslabilne družine pa ne morejo izrabiti virov medicīne, ki se po končani deževni dobi pojavijo na bujno cvetočem rastlinju. Po tem začetnem spoznanju sem uvidel, da bo moja poglobljena naloga naučiti domače čebelarje, kako vzdrževati čebelje družine v stalnem pomlajevanju in jih ves čas ohranjati na vrhuncu moči. Velika cokla razvoja so tudi neustrezno izdelani panji, pomanjkanje satnic in satnikov ter različne druge čebelarske opreme. Upam,

da bom marsikaj tistega, kar tam potrebujemo, lahko priskrbel zdaj, ko sem spet v Sloveniji.«

Sredi junija mi je Silvo sporočil, da na kratek oddih v domovino prihaja misijonar Tone Kerin. »Obiskal bo nekaj znancev zdravnikov, da ga pregledajo in ugotovijo, ali je z njegovim zdravjem vse v redu, potem pa bi želel najti prešo za stiskanje satnic. Ali morda veš, kje bi bilo takšno prešo mogoče dobiti? Po možnosti naj bo čim lažja, da jo bo lahko vzel kar s seboj na letalo, ko se bo po končanem obisku v domovini vračal na svoj misijon.« Poklical sem prijatelja čebelarskega mojstra Aleksandra Mikuša iz Kamnika, za katerega vem, da izdeluje zelo priročne in lahke preše iz plastične mase. Na srečo je imel eno v zalogi in bil je takoj pripravljen, da jo misijonarju podari kot svoj prispevek k napredku čebelarstva na Madagaskarju. Še en lep dokaz, kako znamo biti tudi slovenski čebelarji solidarni s tistimi, ki potrebujejo pomoč.

Silvo se je verjetno že konec avgusta, ko je svoje čebele nakrmil in jih očistil varoj, znova podal na svojo misijo na Madagaskar. Med drugim želi tamkajšnje čebelarje naučiti, kako se spopasti z varojami, ki se vedno bolj širijo proti južnim delom otoka in torej tudi proti misijonu v Midongyju. Želim mu veliko uspeha pri njegovem nesebičnem delu, pa tudi veselja ob zavedanju, da pomaga najbolj ubogim med ubogimi. ■

Novice iz sveta

Italija

Iz Italije (Kalabrija) poročajo o prvem primeru pojava malega panjskega hrošča (*Aethina tumida*) v Evropi. Gre za čebeljega parazita, katerega domovina je Južna Afrika, našli pa so ga tudi v ZDA, Kanadi in Egiptu. Italija je takoj uvedla ukrepe, kot so uničenje panjev, nadzor nad premiki čebel po državi, spremljanje populacij tega hrošča in dezinfekcija (čebelnjakov, panjev, okolice). O malem panjskem hrošču smo v SČ že objavili obširen članek leta 2004, št. 12, str. 347-349.

Mali panjski hrošč je črne barve; v dolžino meri približno 6 mm, v širino pa približno 3,5 mm. Hrošči živijo do šest mesecev. Samčki se od samic ne razlikujejo veliko. Po parjenju samica zaleže jajčeca v različnih špranjah in po robovih panjev. Iz jajčec se po 2–3 dneh razvijejo ličinke. Te se hranijo tako z medom in cvetnim prahom kot tudi s čebeljo zalego, zato so tudi poglobljeni povzročitelji škode v čebeljih družinah in zalogah medu. Hroščki z ritjem po satju vznemirjajo čebele, z iztrebki pa onesnažujejo satje, tako da se med zaradi njih in fermentacije razbarva. Poškodbe in fermentacija povzročijo, da med izteče

Foto: Internet

Mali panjski hrošč (*Aethina tumida*)

iz celic, to pa povzroča zmedo v panjih. Ko so ličinke godne za zabubljenje (v 10–16 dneh), zlezejo iz panjev in poiščejo prostor za zabubljenje v prsti stran od panjev. Stadij bube lahko traja 3–4 tedne. Izlegli odrasli hrošči se znova zatečejo v panje, se v njih pari in zaležejo jajčeca. In tako je krog sklenjen. Odrasli hrošči lahko letijo več kilometrov daleč, dokler ne najdejo primerne panja s čebelami. Hrošč praviloma povzroči večjo škodo le oslabilim oziroma šibkim čebeljim družinam. Kot navajajo raziskovalci, lahko večjo škodo preprečimo, če skrbimo za čistočo v panjih in čebelnjaku ter če so naše čebelje družine močne.

Slovenska zakonodaja v Odredbi o izvajanju sistematičnega spremljanja stanja bolezni in cepljeni živali (28. člen) pri čebelah predvideva preventivne ukrepe, med katerimi je tudi pregled morebitne navzočnosti malega panjskega hrošča. Več o tej problematiki v Italiji lahko preberete na spletni strani: http://ec.europa.eu/food/committees/regulatory/scfcah/animal_health/docs/20140919_aethina_italy.pdf

Vir: www.uvhvr.gov.si

MB

Francija

Po poročanju predsednika Nacionalne zveze francoskih čebelarjev Olivierja Belvala je bila njihova organizacija znova uspešna v prizadevanjih za omejitve uporabe fitofarmaceutskih sredstev v kmetijstvu, saj so ta v zadnjih letih povzročila veliko škodo francoskemu čebelarstvu. Sicer že več kot deset let velja uredba, po kateri na poljedelskih kulturah med njihovim cvetenjem ni dovoljeno uporabljati za čebele nevarnih insekticidov in akaricidov, vendar to ne velja za manj nevarna sredstva, ki so na embalaži označena z »oznako čebela« (mention abeille). Za te je do zdaj veljalo, da je z njimi dovoljeno škropiti, kadar na cvetočih rastlinah ni čebel. Ker pa je bilo to določilo preveč ohlapno in so si ga številni kmetovalci razlagali po svoje, so se kljub temu občasno dogajale zastrupitve čebel. Zdaj je predpis jassen: z njimi je rastline v cvetju dovoljeno škropiti samo po sončnem zahodu. Kljub temu francoski čebelarji še vedno niso zadovoljni: enako prepoved zahtevajo tudi za fungicide in herbicide, saj so tudi ti nevarni za čebele. Kako pa je s tem pri nas?

Franc Šivic

Vir: Belval, O. (2014): Sur les starting – blocks. Abeilles et fleurs, št. 6, str. 3.

Nemčija

O navzočnosti azijskega sršena (*Vespa velutina nigrithorax*) v Evropi smo v SČ že večkrat poročali. Biologinja Eva Arnold je v kraju Waghäusel pri Karlsruheju, ki je od Francoske meje oddaljen približno 50 km, posnela prve slike azijskega sršena v Nemčiji. Azijske sršene je posnela na svojem cvetličnem vrtu z dalijami. S posnetki je nedvoumno dokazala prihod te neavtohtone vrste sršena v Nemčijo. Azijski sršen je v Evropo, točneje v južno Francijo najverjetneje prispel z ladijsko pošiljko iz Kitajske leta 2004. Od takrat se je sršen širil v različnih smereh, tako, da je že došel do Španije, Belgije in Italije. Azijski sršen gradi do 80 cm dolga gnezda v krošnjah dreves približno 10 metrov nad tlemi. Čebelarji se borijo škode, ki jo ti sršeni povzročajo čebeljim družinam. Nemški naravovarstveniki pa se sprašujejo, kakšen bo vpliv konkurence na evropskega sršena. ■

MB

Vir: www.diebiene.de

Azijski sršen na vrtu Eve Arnold

Foto: Eva Arnold

Imejte svoj vosek pod nadzorom!
Satnice iz lastnega voska so spet aktualne.

-Imate možnost prisostvovati predelavi vaših starih satnic oz. predelavi vašega voska!
 Obvezna je predhodna telefonska najava!

-Najmanjša količina obdelave je 20kg surovega voska, oz. 50kg starih satnic.

-Garantiramo razkuževanje s paro.
 Zelo ugodno razmerja kvaliteta-kakovost.

-Po željo izdelujemo vsako debelino in dimenzijo satnic.

-Obdelava voska možna skozi celo leto.

Wachs HÖDL
 Wachsverarbeitung | Imkereiarartikel
 Deutsch Haseldorf 75 | A-8493 Klösch, Avstrija
 Tel.& faks: +43 (0) 3475 / 2270
 info@wachs-hoedl.at | www.wachs-hoedl.at

Delovni čas
 Ponedeljek-petek 8:00-12:00 13:00-18:00
 Sobota 8:00-12:00

Jezik za sporazumevanje: nemščina
 Naše satnice lahko kupite tudi v podjetju Logar trade d.o.o. iz Šenčurja
 Jana posredovanje, zastopanje, Maribor

Kako nas najdete:

Prof. dr. Andrej Šalehar: Poučevanje čebelarstva na Kranjskem od Petra Pavla Glavarja (1768) in Antona Janše (1770) do Emila Rothschütza (1874)

Rodica: Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko, Novo mesto: Regijska čebelarstva zveza Petra Pavla Glavarja, 2014
151 strani
ISBN 978-961-281-365-9

Nedavno je pri založbi Regijske čebelarstva zveze

Petra Pavla Glavarja izšla knjiga z naslovom **«Poučevanje čebelarstva na Kranjskem od Petra Pavla Glavarja (1768) in Antona Janše (1770) do Emila Rothschütza (1874)»** izpod peresa zaslužnega prof. dr. Andreja Šaleharja. Ta knjiga združuje avtorjeva do zdaj objavljena dela, ki na podlagi zgodovinskih dejstev izpričujejo, kako pomembna je bila vloga Slovencev pri poučevanju čebelarstva, še več, da smo bili Slovenci v obdobju razsvetljenstva učitelji čebelarstva drugih narodov.

Peter Pavel Glavar, vodilni praktik in teoretik s podočja čebelarstva na Kranjskem v drugi polovici 18. stoletja, je tako v svojem »Odgovoru« že leta 1768 predlagal ustanovitev čebelarške šole ter ureditev čebelarstva zakonodaje, kot domoljub pa je čebelarje poučeval v slovenskem jeziku. Leta 1776 je napisal prvo čebelarško knjigo v slovenskem jeziku »Pogovor o čebeljih rojih«, ki je sicer ostala v rokopisu. Gre za pomembno dopolnjen prevod Janševe knjige »Razprava o čebeljih rojih«, ki kaže, da sta Janša in Glavar sodelovala na čebelarškem področju. Rokopis je bil najden leta 1951, leta 1976 pa je bil natisnjen v knjigi Staneta Miheliča »Ob 200-letnici pisane besede o slovenskem čebelarstvu«.

Peter Pavel Glavar je leta 1781 napisal tudi »Pravila za čebelarstvo vrtnarsko šolo na Lanšprežu« ter istega leta tam odprl čebelarško šolo. Ob prebiranju pravil je moja pozornost zbudila zlasti Glavarjeva izjava, da vse to dela iz ljubezni do domovine in v pomoč revnim podložnikom, saj jim želi na ta način nekoliko olajšati oskrbljenost s hrano in davčni položaj. Poleg poučevanja neukih čebelarjev v slovenskem jeziku kaže njegovo veličino tudi ta življenjski nagib.

Anton Janša, tedanja osrednja osebnost evropskega čebelarstva, je postal leta 1770 prvi cesarsko-kraljevi učitelj čebelarstva na dunajski čebelarški šoli. V nemškem jeziku je napisal dva učbenika: leta 1771 »Razprava o rojenju čebel« in leta 1775 »Popolni nauk o čebelarstvu«. Njegov čebelarški nauk temelji na izkušnjah in znanju gorenjskih čebelarjev. Cesarica Marija Terezija je leta 1775 izdala čebelarški patent, v katerem je določila, da je treba čebelarje v monarhiji učiti po Janševem nauku.

Dunajski dvor je leta 1854 izdal odlok o poučevanju čebelarstva na ljudskih šolah na podeželju, za učbenik na Kranjskem pa je bila določena leta 1844 izdana knjiga Jurija Jonkeja »Kranjski zhbelaarznik«. Učitelji čebelarstva so imeli prednost pri državnih podporah za posodobitev čebelarstev.

Tudi baron Emil Rothschütz je spodbujal poučevanje čebelarstva, leta 1873 pa je kot predsednik tedaj ustanovljenega Kranjskega društva za umno čebelarstvo Kranjski kmetijski družbi predlagal program in ustanovitev čebelarške šole v Podsmreki pri Višnji Gori, vendar pri tem ni bil uspešen.

Leta 1900 je bila na Dunaju ustanovljena čebelarška šola, ki jo je uspešno končalo nekaj znanih slovenskih čebelarjev potovalnih učiteljev, vsi pa so imeli pomemben vpliv na razvoj čebelarstva na slovenskem ozemlju.

Pričujoča knjiga kaže naprednost naših predhodnikov z različnih vidikov, prav tako pa tudi njihovo zavedanje o potrebi po praktičnem in teoretičnem pouku o čebelarstvu kot vseživljenjskem načinu čebelarjeva dela.

Sicer pa delo ne obravnava poučevanja čebelarjev po drugi svetovni vojni. Od leta 1953 do 1954 je v Ljubljani delovala dveletna čebelarška šola, leta 2005 pa je bila pri Čebelarški zvezi Slovenije ustanovljena »Šola čebelarjenja Antona Janše«, ki je tedaj začela tudi opravljati svoje poslanstvo, vendar zdaj, žal, ne deluje.

Knjiga je dostopna v digitalni knjižnici Slovenije: <http://dlib.si>. Vsem čebelarjem in tudi drugim priporočam, da preberejo to izjemno zanimivo knjigo, ki odpira nova poglavja v zgodovini našega čebelarstva. ■

Anton Tomec

Verjetno prva plačljiva storitev opraševanja poljščin v Sloveniji

Janez Kert, JanezKert@yahoo.com

Ob začetku svojega čebelarjenja sem se med prijatelji rad malce pohvalil, da sem čebelar, da sem na to zelo ponosen in da me čebelarstvo kot tako zelo zanima. Veliko sem govoril o tem, kaj vse se mi je že pripetilo, kako so čebele zanimive, in seveda, da sem bil že prvo leto svojega čebelarjenja tudi čebelar prevoznik. Ob neki priložnosti pa sem se s prijateljem pogovarjal o kmetijstvu, o načrtih in ciljih na tem področju. Pogovor je nanesele tudi na čebelarjenje in opráševanje in spraševala sva se, kako bi lahko sodelovala. Prijatelj se namreč ukvarja s pridelavo bučnega olja. Ko se je seznanjal s tehnologijo pridelave buč, so ga pridelovalci opozorili na to, naj ima nekje v bližini čebele, saj bo s tem številu oprášenih cvetov večje, zato bo večji tudi hektarski pridelek. In tako sva se leta 2010 dogovorila za sodelovanje. Zanimanje je bilo pri obeh veliko.

Poskus je bil izveden na 3,3 ha veliki površini, posejani z bučami po sistemu strnjene setve. Ta je bila izvedena meseca maja, in sicer tako, da je bilo na hektar posejanega 4 kg semena. Priporočena količina semena pri setvi je 7 kg/ha. Uspešnost opráševanja ocenjujemo po številu plodov oz. buč na rastlino. S prijateljem sva skupaj opazovala čas cvetenja in se odločila, da čebele pripeljeva na pašo 21. julija in jih tam pustiva do 11. avgusta. To je bilo tedaj obdobje intenzivnega cvetenja buč v okolici Kranja. Nekaj cvetov se je pojavilo že pred omenjenim obdobjem poskusa, pa tudi pozneje. Na vsaki rastlini je zrastle od 3 do 5 buč. Strojno pobiranje in sprotno pečkanje buč je bilo opravljeno oktobra. Ob pobiranju je bila vlažnost v semenu 50-odstotna. Sledilo je najprej sušenje semena, nato pa stiskanje bučnega

Foto: MB

olja. Tako je prijatelj na celotni površini pridelal skupaj 2 tona suhega semena. Razmerje med bučnim semenom in pridobljenim oljem je 3 : 1. Na podlagi tega lahko ocenimo, da so na kmetiji pridelali več kot 600 l bučnega olja, ali povedano drugače, 150 litrov na hektar. Če pridelavo primerjamo z drugimi pridelovalci buč, pa ocenjujemo, da je bil pridelek dober.

Kako so bile čebele pred poskusom nanj pripravljene? Vse štiri družine so bile v dveh plodiščnih nakladah z nekaj nezaleženega satja in z eno mediščno naklado, ki je bila do treh četrtin napolnjena z medom s kostanjeve paše. Ocenjujem, da je bilo v družinah od 40 do 50 tisoč čebel. In kakšen je bil rezultat pri čebelah? Končni donos medu je bil pozitiven. To pomeni, da kostanjevega medu, ki je bil v medišču, niso porabile za svoj razvoj. Če bi vedel, da je pelodna paša tako obilna, bi se bolje pripravil na smukanje cvetnega prahu. Ocenjujem, da je bil donos cvetnega prahu izjemen. Cvetni prah so čebele nosile v spodnjo naklado, celotna družina

V Avstriji je opráševanje plačljivo!

V okviru letošnje strokovne ekskurzije smo si zaposleni na ČZS ogledali čebelarstvo Ulz in čebelarško šolo v Gradcu. G. Ulz je bil dolga leta predsednik Čebelarke zveze Avstrije in vodja čebelarške šole v Gradcu. Tokrat nam je predstavil svoje čebelarstvo, ki je zares na vrhunski ravni in vsekakor vredno ogleda. Nas je predvsem zanimalo delo

v čebelarški šoli v Gradcu. Ob vpogledu v delo te šole se nam je porodilo kar nekaj idej, ki bi jih bilo smiselno prenesti tudi v Slovenijo. G. Ulz je med drugim tudi povedal, da lastniki sadovnjakov, predvsem v nasadih jabolk in češenj, čebelarjem za opráševanje plačujejo približno 50 EUR na čebeljo družino. *Boštjan Noč, predsednik ČZS*

pa se je pomaknila v srednjo, drugo naklado. Dotok nektarja je bil minimalen, vendar ga je bilo za sproti dovolj. Obseg zalege se je zmanjšal, večino jo je ostalo predvsem v srednji nakladi. Po končani paši, ki je trajala tri tedne, sem ocenil stanje v panjih. Čebele so nabrale od 5 do 8 satov cvetnega prahu na družino. Ta je bil razporejen na satih spodnje naklade in na stranskih satih druge naklade ob zalegi. Družine so bile zelo živalne, hkrati pa dokaj mirne,

če jih primerjam z obdobjem kostanjeve paše. Ker je bilo zaleganje matice med pašo na bučah zmanjšano, je bilo seveda manj tudi zalege, to pa mi ni bilo všeč, saj sem želel te družine po končani paši razdeliti na nove družine. Seveda sem želel točiti tudi sortni bučni med, a sem, žal, naredil nekaj tehnoloških napak, tako od tega ni bilo nič. Po končani paši na bučah sem iztočil med, čebele razmnožil na 14 družin ter jih pripravil na zimo. ■

APITERAPIJA

Med in prebiotiki

Franc Šivic, francs@silvaapis.si

Zadnje čase nas mediji zasipajo z oglasi o različnih probiotikih, na svetovnem čebelarjem kongresu v Kijevu pa sem poslušal zanimivo predavanje avstralskih raziskovalcev o prebiotičnih lastnostih medu. Naj mi bo dovoljeno, da pojasnim oba pojma.

Probiotiki so specifični živi mikroorganizmi; če jih zaužijemo dovolj, pozitivno vplivajo na naše zdravje. Prebiotiki pa so snovi, ki pospešujejo rast, razmnoževanje in aktivnost teh koristnih mikroorganizmov v naših prebavilih, bodisi tistih, ki so tam že sicer, bodisi tistih, ki jih kot probiotik vnesemo v organizem. Najpogostejše bakterije, ki jih uporabljajo kot probiotike, so mlečno kislinske bakterije iz rodu laktobacilov, bifidobakterij, enterokokov in strepto-

Foto: Internet

kokov. Prebiotiki pa niso bakterije, saj te v medu zaradi njegovih protibakterijskih lastnosti sploh ne

**MIZARSTVO
KRŽE**
1930

Prašilčki (5s, 7s), AŽ-panji (9s, 10s, 11s, 12s), AŽ-Kozinc 11+3, trietažni AŽ (9s, 10s), lipovi satniki, pitalniki Francič, distančni vložki

Po želji izdelamo tudi druge vrste panjev. Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogljičeni (cinkani). Blago vam lahko pošljemo po hitri pošti.

**MIZARSTVO
KRŽE**
1930

Iдриjska 10, 1360 Vrhnika
Telefon/faks: 01/ 755-13-17
GSM: 041 420 200
E-pošta: spelakrze@yahoo.com

Z veljavno čebelarsko izkaznico priznamo 4% popust pri nakupu v vrednosti več kot 42 EUR.

bi mogle preživeti, temveč so to sestavljeni sladkorji ali oligosaharidi, na primer maltoza, melicitoza, rafinoza, galaktoza, riboza in manoza. Zlasti prva dva pogosto najdemo tudi v slovenskih vrstah medu. Laboratorijski poskusi so pokazali, da ti sladkorji pospešujejo rast in razmnoževanje koristne mikroflore, ta pa jemlje življenjski prostor škodljivim bakterijam, na primer tistim iz rodu Clostridium, ki povzročajo številne težave v debelem črevesu.

Avstralski raziskovalci, opogumljeni z dobrimi rezultati, bodo nadaljevali tudi klinične poskuse, torej na bolnikih v zdravstvenih ustanovah, že zdaj pa priporočajo uživanje medu kot preventivo. Na mednarodnem simpoziju o apiterapiji, ki je bil pred nekaj

let v Sloveniji, so naši znanstveniki poročali o visokih bakteriocidnih lastnostih slovenskih vrst medu, to pa je zbudilo veliko pozornost v svetovni strokovni javnosti. Morda bi bil zdaj čas, da bi naši znanstveniki raziskali tudi prebiotične lastnosti zlasti tistih vrst medu, ki zelo hitro kristalizirajo. Vemo namreč, da je poglaviti vzrok za kristalizacijo manovega medu, predvsem smrekovca, visoka vsebnost oligosaharida melicitoze. Takšnega medu smo v letu 2013 pridelali zelo veliko. Nekaterim čebelarjem, ki niso pohiteli s točenjem, je celo ostal v satju in so ga poskušali iztočiti spomladi. Morda bi laboratorijske raziskave pokazale, da ima tovrsten slovenski med še boljše prebiotične lastnosti kot avstralski. ■

Zgodba čebelarja: »Že sama misel na čebele mi vpliva moči in zdravja«

V veliki vnemi, da zaradi 7-dnevnega oddiha na morju postorim zamujeno, sem vse popoldne namenil delu in skrbi za čebele, čebelnjak in neposredno okolico. Dela je vselej res zelo veliko in tudi tokrat sem se večkrat pošteno zasopihal in se preznobil. Šele ko sem zvečer stopil v stanovanje, so se začele vse moje težave.

Nenadna slabost, želodčni krči, glavobol, hitro naraščanje vročine in mrzlica. Nekako mi je le uspelo prebroditi noč, vendar zjutraj težave niso bile nič manjše. Kuhala me je vročina 39,5 °C, občutil pa sem veliko oslabeledost. Zdravnica je posumila v zastrupitev in me napoltila v celjsko bolnišnico. Na poti sem spomnil na zatiranje varoj, zato sem se obrnil proti domu in opravil še to delo. Zadovoljen sem se odpeljal proti Celju in v tamkajšnji bolnišnici

so me namestili na oddelek za infekcijske bolezni in vročinska stanja – diagnoza: pljučnica.

Takoj so me priključili na infuzijo in začeli zdraviti. Noč je minila mirno in zjutraj sem se končno zbudil spočit ter – najpomembneje – brez vročine ali mrzlice. Medicinsko osebje je redno menjavalo stekleničke z zdravilom, ki je teklo neposredno v kri. Na eni iz med njih sem prebral: »Sumamed«, to pa me je takoj spomnilo na čebele. Vem, ozdravljen sem. Medicinsko osebje oddelka za infekcijske bolezni in vročinska stanja je uspešno opravilo svoje delo! Poskrbeli so za mojo ozdravitev in mi omogočili, da sem se znova vrnil k naravi, med svoje čebele. Že sama misel nanje mi vpliva moči in zdravja.

Drago Crnogaj

Sušilniki SUŠA

Za sušenje cvetnega prahu in topljenje kristaliziranega medu, sušiti je mogoče tudi sadje, zelenjavo, zelišča, gobe itd.

Blaž Okorn, s. p.
Sp. Sorica 1a
4228 Železniki
tel.: 04/519 80 30 ali
031/542 517
e-pošta:
blaz.okorn@siol.net
www.susilnicesadja.si

Zvesta ekološkemu čebelarjenju

Andreja Smrdelj – Bošamarin, andreja.smrdelj@guest.arnes.si

Posegati samo, če je to potrebno

Nezadržno se bližajo hladni dnevi, na katere so naše čebelice že pripravljene. Cvetni prah jesenske astre, podleska in drugega cvetja še vedno spodbuja matice k zaleganju, čeprav na manjših površinah. V družine posegam le, če opazim čudno vedenje čebel na žrelu. Najbolje preverim družino ob pogledu na podnico oziroma testno rešetko za varoje. Glede na razpored drobirja ugotovim, koliko ulic zaseda družina, ali je bila morda oropana, preverim število varoj, opazim moredbitno poapnelo zalego in podobno. Če družina zaseda precejšnje število ulic, jo po postopku, opisanem v prejšnjih člankih, združim z močnejšo družino. Če opazim poapnelo zalego, družino skrčim na manjši prostor, ter jo posujem z žveplovim cvetom, ki ga je po ugodni ceni mogoče kupiti v italijanskih lekarnah. Ta deluje na varoje podobno kot sladkor v prahu, ki ga posujemo po čebelah, kot so nam to letos svetovali veterinarji za ugotavljanje števila varoj v panju. Sicer pa je že prehladno za zatiranje varoj z mravljinčno kislino in hkrati prezgodaj za uporabo oksalne kisline, saj je v gnezdu še vedno zalega.

Medenje bršljana

Ker je bršljan letos obilno medil, po medenju ob lepem vremenu posežem v gnezdo in preverim, ali to ni polno medu te rastline. Če je, ob gnezdu premetim krajne sate, v katerih gotovo ni bršljanovega medu, preostale pa odmaknem na stran, da se izležejo še morebitne čebele. Bršljanov med bodo lahko čebele spomlad, ko bo družina številnejša, ogrele in raztopile z vodo.

Komora za hlajenje voska

Pred zimo bodo v čebelnjake silile miši, zato jim nastavim pasti. Očistim in razkužim orodje ter poobarvam lesene dele, da bodo zdržali več let.

Priprava novih panjev

Kadar kupim nove panje, jih prebarvam z akrilnimi barvami na vodni podlagi, ki so prijazne do narave. Po navadi imajo na embalaži narisano ribico. Po prvem barvanju jih obrusim s finim brusnim papirjem ter znova prebarvam. AŽ-panjev ne barvam z vseh strani, temveč zgolj pročelje in stranske ploskve pet centimetrov od pročelja. Tako smo bliže naravnemu gnezdu, ker bodo stene panja lepo dihale. Nakladni panji so bolj izpostavljeni vremenskim razmeram in prej razpadejo, zato sem posebej pozorna na to, da so dobro prebarvani. Ko je podlaga suha se lahko igram z domišljijo in narišem poljubne motive. Na naši šoli jih učenci rišejo sami. Mentorji jih lahko motiviramo z risanjem panjskih končnic, ki jih pozneje lahko prodajajo na stojnici na novoletnem bazarju. Pametno je, da se barva suši dolgo časa, saj s tem izgubi vonj, ki ga čebele ne marajo. **V nove pitalnike vlijem prozoren lak na vodni podlagi, saj na ta način zaprem morebitne pore med spoji lesa.** Novi pitalniki radi puščajo in tega si ob krmljenju res ne želim. Morebitni različni sladkor lahko povzroča ropanje in privablja mravlje.

Predelava voska v satnice

Vosek, ki sem ga pridobila v sončnem taliniku, prekuham v vodi in tri dni ohlajam v konični posodi, postavljeni v toplotno izolirno komoro, narejeno iz

Nečistoče na dnu koluta preprosto odrežemo.

Domiselna poslikava panjev ponazarja srečno družino in združitev dveh profesorjev v čebelarstvu.

stirodurja (gradbenega materiala). Zaradi počasnega ohlajanja se večina smeti usede na dno, tako da jih lahko pozneje kar odrežem. Tak vosek je lepe rumene barve. Vanj seveda ne sodijo nenaravne snovi za posvetlitev ali ponarejanje voska. Kolute zavijem v papir in tako pripravljene počakajo na dan, ko jih odnesem v predelavo v satnice. Če zberem dovolj svojega voska, dobim satnice, ki so izdelane iz mojega voska. Na Gorenjskem imajo profesionalen obrat, ki me je že ob ogledu očaral s čistočo in redom. V teh satnicah čebele lepo gradijo, poleg tega pa dobim tudi potrdilo, da so resnično izdelane iz mojega voska, saj je to pri ekološkem čebelarstvu zelo pomembno. Zaradi širjenja hude gnilobe vosek v obratih vedno pravilno razkužijo pri več kot 125 °C, zato satnic raje ne delam sama. Da ne govorim o nevarnosti požarov, ki lahko izbruhnajo, če vosek pregrejemo na več kot 204 °C, ko se že vname. Sama sem nekoč pri izdelovanju sveč vosek pozabila v letni kuhinji na štedilniku. Ko se je stemnilo, sem skozi okno zunanje kuhinje iz hiše opazila ogenj. Posodo sem previdno pokrila s kovinskim pladnjem, ki je zadušil goreč vosek in zaprla plinsko jeklenko. Zgorela je vsa električna instalacija, uničeni so bili številni predmeti, počila je okenska šipa, kuhinjo pa bi lahko preimenovala v črno kuhinjo. Pri vsej veliki neumnosti sem imela še srečo, da ni eksplodirala plinska jeklenka. Grozno!

Apiterapija

Zelo me zanima tudi apiterapija. Ker pa nisem zdravnica ali farmacevtka, ki bi lahko svetovala bolnim, sem poskusila pri znancih in prijateljih. V čebelnjaku sem pripravila panj za inhalacijo panjskega zraka. Inhalacije izvajamo, kadar je v panju veliko čebel, torej od maja do septembra. Prejšnjo sezono je na inhalacije redno hodil desetletni deček z astmo. Domači so opazili, da mu bolezen povzroča

Dodatna vratca z odprtino za sistem vdihavanja panjskega zraka

manj težav. Nasprotno pa je prijateljica z astmo in alergijo na cvetni prah po samo treh minutah vdihavanja ponoči doživela eno najhujših reakcij na cvetni prah. Vsekakor je treba biti na začetku zelo previden in dozirati minimalno količino vdihavanja, da se ne bi pojavili hujši zapleti.

Zelo dobre izkušnje pa imam z odpravljanjem alergije na cvetni prah s cvetnim prahom izkopanecem. Sodelavki sem naročila, naj čez zimo (ko nič ne cveti) na tešče jemlje po eno zrno izkopanega cvetnega prahu. Ko je nastopila pomlad, je začela tablete proti alergijam jemati kar tri mesece pozneje kot prejšnja leta. Prijateljčin mož je po osmih letih prejšnjim mož je po osmih letih rednega jemanja tablet čez zimo jedel cvetni prah izkopanec, vmešan v med (na 1 kg medu vmešam 150 g izkopanca). Čez zimo je pojedel le četrt kilograma takšnega medu, vendar od tedaj ni več jemal tablet. Še vedno pa vsako zimo poje enako dozo omenjene mešanice.

V šoli že vsi otroci vedo, da morajo ob morebitni poškodbi k učiteljici Andreji, ki jim bo rano namazala z medom, saj ta zelo hitro zaceli rane in predvsem ne peče. Sodelavci, ki jih začne praskati po grlu, pa hitro priletijo po propolis. Vsako leto v medu pripravim tudi smrekove in borove vršičke z žajbljem, saj ti blagodejno delujejo na dihala. Vse to je mogoče dobiti v naši šolski kuhinji. Sodelavci so se na pripravke navadili in tako se širi tudi krog kupcev.

Sama sem najbolj ponosna na stranko, ki je bila alergična na med. Že po dveh tednih vsakodnevnega uživanja mojega medu me je poklicala in vprašala, kakšne vrste je moj med, ker ji ne povzroča alergij. Od takrat sem odločena, da je ekološko čebelarjenje tisto, čemur bom zvesta. ■

Zimsko zatiranje varoj z zdravilom API-Bioxal

Alenka Juric*, alenka.juric@vf.uni-lj.si

V tem letu znova ugotavljamo večjo napadenost čebel z varojami ter več pojavov varoze in hude gnilobe čebelje zalege. Dolgotrajno deževje namreč neugodno vpliva na zdravje čebel. Vse od marca, ko se je začel buren razvoj čebeljih družin, smo ob več mesecev trajajočem deževnem obdobju in ohladih po vsej državi ugotavljali pomanjkanje hrane v naravi, marsikje pa tudi lakoto čebel, slab razvoj čebeljih družin in slabo graditev satja. Matice so tudi manjkrat naravno prekinile zaleganje, tako da so se varoje neovirano razmnoževale. Ker je primanjkovalo trotovske zalege, varoj iz čebeljih družin ni bilo mogoče odstranjevati z izrezovanjem pokrite trotovske zalege, ki je v čebelarstvih že utečena praksa. Po tako dolgotrajnem deževju in boju za ohranitev vitalnih čebeljih družin verjetno tudi ta mesec ni pričakovati otoplitve. Če bodo vremenske razmere ustrezne, bomo natančneje pregledali še zadnjo zalego ter s tem morebiti izključili hudo gnilobo čebelje zalege in varozo čebel. Sum bolezni je nujno brez odlašanja prijaviti območnemu veterinarju.

Veterinarji bomo čebelarjem, ki bodo to želeli, še naprej strokovno pomagali pri zatiranju varoj in drugih čebeljih boleznih. Na izobraževanju smo vas seznanili, da lahko dobre rezultate pričakujemo le ob stalnem spremljanju populacije varoj v vseh čebeljih družinah, ob takojšnjem natančnem zatiranju varoj v bolj napadenih čebeljih družinah – pri vseh družinah pa čim prej po kostonjevi paši – ter ob pravočasnem in strokovnem zatiranju varoj v obdobju, ko v družinah ni zalege in so vsi zajedavci na čebelah. Torej, zdaj je pravi trenutek za pripravo na zimsko zatiranje. Če zdravila še nimate, se o tem čim prej posvetujte z veterinarjem in ga naročite. Za zimsko zdravljenje bomo po večini uporabljali zdravilo Api-Bioxal ali drugo zdravilo po strokovni presoji veterinarja (Perizin, Varodal). Ob pravilni uporabi zdravila Api-Bioxal ni pričakovati resnih neželenih posledic, kot so na primer večje odmiranje čebel po zatiranju, nevarni škodljivi ostanki v čebeljih pridelkih in odpornost varoj. Čebelar mora vedeti, da uporaba zdravil, ki niso registrirana ali nimajo uradnega dovoljenja za promet in pri katerih ni zagotovljena sledljivost prometa, lahko ogrozi zdravje čebel in človeka in je v nasprotju z zakonskimi predpisi!

* dr. vet. med., Nacionalni veterinarski inštitut, Enota Celje, Veterinarska fakulteta Univerze v Ljubljani

Oksalna kislina je ena izmed tistih organskih kislin, ki jih je na podlagi seznama dovoljenih učinkovin v evropski farmakopeji tudi v Sloveniji uradno dovoljeno uporabljati za zatiranje varoj pri čebelah. V skladu z zakonskimi predpisi imajo pri uradni uporabi zdravil prednost tista, ki so že registrirana na območju EU.

V skupnem evropskem prostoru delujejo trije proizvajalci registriranih zdravil, ki vsebujejo oksalno kislino, in sicer v Italiji, Švici in Španiji. V Sloveniji uporabljamo zdravilo Api-Bioxal, tj. akaricidni vodotopni prašek iz Italije. Api-Bioxal je v Italiji registrirano zdravilo, kupiti pa ga je mogoče brez veterinarskega recepta tudi v specializiranih trgovinah. V naši državi to zdravilo ni registrirano in je bilo dobavljeno z interventnim vnosom. Zato ga ni dovoljeno prodajati v specializiranih trgovinah, dobiti pa ga mogoče na veterinarski recept.

Api-Bioxal je bil znanstveno preizkušen v zimskih mesecih, in sicer po dveh metodah zdravljenja: z metodo kapanja in metodo hlapenja oz. sublimacije v različnih odmerkih. V raziskavi so ugotavljali učinkovitost in toleranco čebel na zdravilo. Sicer pa sem pripravila povzetek poročila kliničnega preizkusa, ki so ga izvedli italijanski strokovnjaki (Technical report of clinical trial: Use of API-Bioxal formulation in the winter period, dr. A. Nanetti, dr. A. Besana, dr. E. Gianessi, Bologna, 2010).

Zdravilno raztopino za kapanje po čebelah so pripravili tako, da so v sladkornem sirupu raztopili oksalno kislino v obliki dihidrata. Najprej so pripravili sladkorni sirup, pri čemer so v 1 litru mlačne destilirane vode raztopili 1 kg sladkorja (razmerje 1 : 1). Vsebino ene vrečke zdravila Api-Bioxal (886 mg oksalne kisline v obliki dihidrata na 1 g zdravila) oz.

Zdravilo API-Bioxal v originalni embalaži

Foto: MB

Foto: MB

Švicarski sublimator znamke Varrox, ki je ta hip v Evropi edini registrirani pripomoček za sublimiranje oksalne kisline.

35 g zdravila so stresli v 0,5 litra mlačnega sladkornega sirupa ter vse skupaj dobro premešali, da so se kristali raztopili. Učinkovitost enkratnega zdravljenja z metodo kapanja pripravljene zdravilne raztopine (4,2 % oksalne kisline) v odmerku 5 ml na polno zasedeno ulico s čebelami je bila 94,5-odstotna. Za primerjavo so v drugem čebelnjaku uporabili trikratni odmerek zdravila (15 ml zdravilne raztopine na polno zasedeno ulico s čebelami) ter pri tem ugotovili 98,8-odstotno učinkovitost. Po uporabi 5 ml zdravilne raztopine na ulico so našli do 150 odmrlih čebel. Ker je bila smrtnost odraslih čebel pri večjem odmerku zdravilne raztopine občutno večja, menijo, da je ta način zdravljenja kontraindiciran (neprimeren). Zaradi tega predlagajo, naj čebelarji Api-Bioxal uporabljajo v navedeni pripravljeni koncentraciji v odmerku 5 ml na polno zasedeno ulico s čebelami.

Za sublimacijo so uporabili električno odporno napravo za izhlapevanje, švicarski sublimator znamke Varrox, ki je za zdaj v Evropi edini registrirani pripomoček za sublimiranje oksalne kisline. Zdravilo so v panj vnašali skozi žrelo, hkrati pa so z zatesnitvijo vhoda v panj preprečili tako izhod čebel kot tudi uhajanje plina. Za zdravljenje so uporabili 2,3 g zdravila Api-Bioxal na gospodarsko čebeljo družino, postopek pa je trajal približno tri minute, v katerih se je temperatura zvišala do približno 280 oz. 290 °C končne temperature. Pri tem so pazili, da je bil aplikator sublimatorja ves čas pod čebelami in da se ni dotikal satja. Ko so subli-

mator odstranili, so čebele pustili zaprte še 10 minut. Sublimator so ohladili v hladni pitni vodi in v vsakem panju posebej očistili ostanke zdravila. Učinkovitost zatiranja varoj po tem postopku je bila 92,9-odstotna. Toleranca čebel je bila zelo dobra, podobna kot pri kapanju tega zdravila v odmerku 5 ml na ulico. Tudi v tem primeru so za primerjavo v drugi skupini čebeljih družin izvedli sublimacijo dvojnega odmerka tega zdravila, vendar je bila raziskava usmerjena zgolj v ugotavljanje tolerance čebel. Pri tem postopku niso ugotovili večje smrtnosti odraslih čebel.

V svojem poročilu ugotavljajo, da je bila učinkovitost zdravljenja primerljiva pri vseh stopnjah napadnosti čebeljih družin z varojami. Ker je poskus potekal pri relativni vlažnosti manj kot 70 % in ker je znano, da je oksalna kislina v takih razmerah manj učinkovita, menijo, da lahko pri višji relativni zračni vlagi pričakujemo še večjo učinkovitost zdravila Api-Bioxal. Za kar največjo učinkovitost zdravljenja priporočajo uporabo zdravila pri čebeljih družinah brez zalege, pozimi ali poleti po prekinitvi zaleganja, seveda ob odstranjenih mediščnih nakladah ali satih.

Oksalna kislina je škodljiva za zdravje, še posebej ob vdihavanju in neposrednem stiku s kožo in sluznico. Povzroča usedanje trdnih kalcijevih oksalatov in nastajanje ledvičnih kamnov, usedlin v sklepih, kontaktni dermatitis in draženje oči, bolezni pljuč ter druge bolezenske težave. Zato je pri delu s tem zdravilom obvezna uporaba ustrezne osebne zaščitne opreme (zaščitna maska tipa FFP2, rokavice, zaščitna očala in zaščitna delovna obleka). Zdravilo je nevarno tudi za ribe in druge vodne organizme, zato je treba z neuporabljenim zdravilom in embalažo ravnati v skladu z lokalnimi predpisi.

Novi zakon o zdravilih, ki je bil uveljavljen letos, bo povzročil spremembe na trgu, saj promet z zdravili, ki so registrirana v naši državi in jih je mogoče kupiti brez recepta, dovoljuje njihovo prodajo tudi specializiranim trgovinam, ki jim Javna agencija za zdravila in medicinske pripomočke izda dovoljenje za promet z zdravili. Sprostitev prometa z zdravili zahteva od vsakega čebelarja še večjo odgovornost in preudarnost pri nakupu in uporabi zdravil! ■

GLUKOZNO-FRUKTOZNI SIRUP - C*TruSweet ZA ČEBELE

- visok odstotek sladkorja,
- takoj pripravljen za uporabo,
- življenska doba čebel se podaljša,
- ne kristalizira,
- primeren v vseh panjskih sistemih,
- stabilen in dolgo obstojen,
- cenovno zelo ugoden.
- možna dobava sladkorja 25/1
- možna je tudi dostava

Dobavitelj:
SONLEN, d. o. o.
 Razborca 4, 2382 Mislinja
 GSM: 041/640 863
 Tel.: 02/885 62 30
 E-pošta: sonlen@siol.net

Opazovalna postaja medenja Iška vas - Krim

Andraž Maček, macek@siol.net

V pobudi za vzpostavitev opazovalne službe medenja na območju Krima in okolice je bila že leta 1956 kot najprimernejša lokacija predlagana prav Iška vas. Ta dejavnost je bila takrat organizirana pri čebelarju Antonu Mačku v Iški vasi št. 40. V čebelnjaku, namenjenem za ljubiteljsko čebelarjenje, je bilo do 25 AŽ-panjev.

Prvi zapiski Opazovalno-napovedovalne službe medenja (ONS) o medenju so ohranjeni na posebnih namenskih dopisnicah iz leta 1956. Poročila o pozitivnih ali negativnih donosih so od sredine maja do konca avgusta pošiljali na vsake tri dni. Pozneje so o tem vsak dan zvečer poročali po telefonu. Vsi podatki so bili že naslednji dan objavljeni v dnevnem časopisju. O slabših donosih so sicer poročali na vsake tri dni.

Prvi čebelnjak Antona Mačka s paviljončkom

Iz leta 1957 je ohranjena tudi fotografija čebelnjaka pokojnega čebelarja Antona Mačka, na kateri sta ob čebelnjaku za zaščitnimi letvami za obrambo pred medvedi lepo vidna tudi tako imenovani paviljonček z AŽ-panjem in tehcnica za opazovanje. Poleg spada tudi stol, ki je dokaz tradicionalnega opazovanja dogajanja pred panjem in v naravi. Ohranjena je tudi originalna pogodba o oskrbovanju čebel in izvajanju opazovalne službe z datumom 8. september 1957, sklenjena med Gospodarsko poslovno zvezo v Ljubljani in čebelarjem Antonom Mačkom. Pozneje je bil naslov ONS večkrat spremenjen, kljub temu pa je bila opazovalna dejavnost organizacijsko ohranjena in z leti tudi tehnično izpopolnjena.

Do leta 1992 je čebelar Anton Maček st. kot član ONS medenja v Sloveniji poročal o medenju na območju Krima. Po očetovi smrti leta 1992 je delo ONS medenja na istem območju prevzel sin Anton Maček ml.,

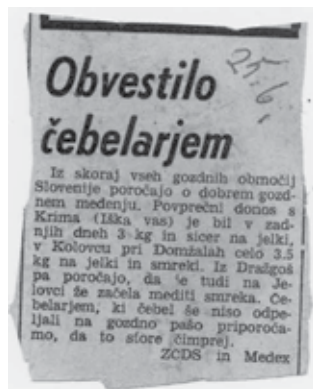
ki je čebelaril v novem razširjenem čebelnjaku za 30 AŽ-panjev in z največ desetimi rezervnimi družinami. V čebelnjaku sta bili vzporedno postavljeni dve tehnici, ki sta zaradi časovno zamaknjenih izmeničnih posegov v panj posredovali točne dnevne podatke. Dobrodošla je bila tudi primerjava donosov. Anton Maček ml. je tega leta po očetu prevzel tudi

Anton Maček

vlogo razporejevalca prevaževalcev na pasišča v okolici Iške vasi, soteske Iške in severnega dela Krima prav do vrha. Ta združena dejavnost je bila edinstvena v Sloveniji, saj so prevaževalci dobili najbolj sveže podatke o medenju in bili nameščeni na stojišča, ki so obetala najboljše donose.

V obdobju, ko je ONS vodil g. Pavle Zdešar, je bila pri čebelarju Janezu Tehovniku v Podkrajju pri To-

Objave o donosih v dnevnem časopisju

Razširjeni čebelnjak z dvema tehnicama

Originalna pogodba o oskrbovanju čebel in izvajanju opazovalne službe iz leta 1957

Čebelnjak, v katerem poteka spremljanje donosov danes

mišlju nameščena še ena dodatna tehtnica, tako da smo podatke o medenju pridobili tudi za nižinski severni del Krima. Pozneje, ko je vodstvo ONS prevzel g. Jure Justinek, smo leta 2013 tehtanje v lški vasi in Podkraju nadgradili še z elektronskimi tehtnicami. Zdaj zbiramo podatke o medenju na celotnem območju od južnega do severnega nižinskega pobočja vse do vrha Krima.

ONS medenja je zdaj organizirana v okviru Ministrstva za kmetijstvo in okolje, Kmetijskega inštituta Slovenije in Čebelarke zveze Slovenije (ČZS). V minulih 20 letih smo ONS razvili na takšno strokovno raven, da ta res deluje v dobro našega čebelarstva. V sezoni medenja so podatki vsak dan posredovani ČZS in so še isti večer dostopni na telefonskem odzivniku in e-čebelarju.

Opazovalna postaja v lški vasi je na taki geografski točki, da zbira podatke o medenju na južnem in severnem pobočju Krima do vrha, v Gornjem Igu, soteski lške do roba Mokrcra, na območju lške vasi do nižinskega gozda ob vasi Kot pri Igu ter na bližnjih pašnih površinah v okolici lške vasi. Vsa območja so registrirana v pašnem katastru občine Ig. Z izjemo Krima, kamor je treba vodo dovažati, je povsod drugod dovolj čiste sveže vode.

Spomladanska paša se začne s cvetenjem sadnih dreves, najbolj izdatna je ob cvetenju vrbe, ki raste ob potokih. Po osmem maju zacveti gorski javor, na katerem se pozneje pojavi manova paša, ki včasih traja vse do konca junija. Občasno se junija pojavi tudi smrekova paša. Posebnost našega območja je hojeva paša. Pojavi se konec junija in traja tudi do konca avgusta. Na Krimu se hojeva paša pojavlja na različnih nadmorskih višinah. Največkrat se konča v višjem predelu. Zanimiva je tudi hojeva paša v nižinskem delu okolice vasi Kot. Ta pojav po navadi časovno sovпада z medenjem nižinske hoje, ki v Dolenjskih Toplicah zamede v sredini pašne sezone.

Leta 1957 je KIS poskusno razdelil več sadik iz Azije uvoženih medovitih dreves, imenovanih »azijski jesen« oz. »evodija«. Po pašnem katastru občine Ig sta bili temu območju dodeljeni dve sadiki. Ena je bila posajena pri čebelarju Jožetu Piškurju v vasi Dobravica nad Igom, druga pa v bližini opazovalnega čebelnjaka Antona Mačka v lški vasi. To drevo nas je presenetilo z bujno rastjo v obliki velikega grma s štiriimi debli, visokimi kot velikanski oreh. Bujno cvetje se po navadi pojavlja v najhujšem julijskem brezpašnem obdobju, zato ga vse dneve množično obiskujejo čebele. Ta evodija je pozneje osemnila širšo okolico. Anton Maček ml. je več kot 60 sadik razdelil okoliškim čebelarjem vse od Lukovice in okolice Ljubljane do Dolenjske.

Opazovalna postaja je zdaj nameščena na sosednjem stojišču, ki ja last Antona Mačka, lška vas 40b. Čebelnjak je bil na novo zgrajen leta 2012 po priporočenem načrtu ČZS v starem slovenskem slogu. V njem je prostora za 24 AŽ-panjev in 10 7-satarjev. Tudi v tem čebelnjaku sta tradicionalno nameščeni dve tehtnici. ■

Portmannov cenik za leto 1874

Andrej Šalehar*, andrej.salehar@bf.uni-lj.si

Med objavami o kranjski čebeli v zadnjih petih letih so še posebej zanimive tiste, ki poročajo o njeni genetski čistosti in ki predstavljajo osnovna izhodišča za načrtno ohranjanje kranjske čebele. Na splošno so povzročila presenečanja, saj je bilo ugotovljenih veliko, po najnovejši raziskavi celo 17, različnih haplotipov (Razpet in dr., 2010). Kozmus in dr. (2012) pišejo, da je naravna genetska raznovrstnost pri *A. m. carnica* večja, kot smo sprva domnevali. Te ugotovitve odpirajo veliko vprašanj, med drugim tudi vprašanje o nekontroliranem vnosu tujerodnih čebel.

V Arhivu Republike Slovenije je bil lani odkrit dokument »Preisverzeichnis« (tj. cenik) iz leta 1874, ki ga je izdal J. Portmann, lastnik industrijskega učnega, vzorčnega in trgovskega čebelnjaka na Kolpi pri Metliki (glej uvodni del prve strani cenika).

knjižnici na Brdu pri Lukovici. Objavljene cenike in oglase lahko delimo v dve skupini:

1. Ceniki in oglasi prodajalcev čebel s Kranjskega; vsi so oglaševali, in to pogosto zelo poudarjeno, da so v prodaji prave ali čiste kranjske čebele. Lakmayer (1906) je v obširnem sestavku »Inserati naših čebelarških trgovcev« kritično presodil čistost kranjskih čebel in zapisal:

Glede na „pravosti“, t. j. glede nepokvarjenosti našega plemenca, in namreč ni z drugim čebeljim plemenom nič namerano, vemo že tako vsi pri čem da smo! Prave kranjske čebele imajo siviaste zadkove obročke. Kdor pa ima le take v svojem čebelnjaku, naj se oglasi! Večidel so povsod namerane z lakim plemenom, morda se tistim kje v gorah in na samotah najde pravo namerano kranjsko čebelno plemo.

Zato bi vsem gg. trgovcem svetoval, naj to besedo „pravi“ izpuste v svojih inseratih. Saj tudi potrebna ni, ker naročniki inozemci so že zadovoljni, da le dobijo čebele res iz Kranjskega. Da tudi naše čebelno plemo ni več popolnoma čisto in pravo, jim, razun nekaterih strokovnjakov, ni znano. Sicer pa tudi vidimo, da nekateri Korošci (glej drugi inserat „Čiste kranjske čebele“) ponujajo naše čebele in rabijo besedo „kranjsko“, namesto „kranjskega plemenca“.

Vir: Slovenski čebelar, 1906, str. 74

Portmannov cenik za leto 1874 – uvodni del prve strani.

Vir: Arhiv Republike Slovenije – Bienensubventionen SI AS 533 SB 10-5

Portmann (1874) je kupcem ponujal: kranjske čebele, čiste italijanske čebele in italijanske matice, oprašene s kranjskimi troti. Brez dvoma je povsem nepričakovano, da so na Kranjskem javno prodajali tudi italijanske čebele in križance.

Najdba je bila spodbuda za pregled cenikov in oglasov za prodajo čebel, objavljenih v letih 1845–1899 v reviji Bienen-Zeitung. Letnike od leta 1845–1870 smo našli na spletu, preostale pa v Čebelarški

2. Ceniki ter oglasi prodajalcev čebel iz sosednjih držav – Italije, Nemčije, Avstro-Ogrske in dr. – odkrivajo, da so prodajali zelo različne čebele: čiste italijanske, čiste egiptovske, čiste ciprske, čiste kranjske čebele, čebele resavke, egiptovske matice, oprašene z italijanskimi troti, italijanske matice, oprašene z egiptovskimi troti, italijanske križane matice, ciprske matice, oprašene z italijanskimi troti, italijanske matice, oprašene s ciprskimi troti, in italijanske ali ciprske matice, oprašene z nemškimi troti.

Sklep

Ceniki in oglasi odkrivajo zelo raznovrstno ponudbo podvrst medonosnih čebel, in to ne samo evropskih, ampak tudi zunajevropskih in najrazličnejših križancev. V drugi polovici 19. stoletja je bil posebej po letu 1853, ko so v Nemčijo uvozili italijanske čebele, v Evropi čas velikih migracij in križanj različnih podvrst medonosnih čebel. Takratni čebelarji so, kot je videti, že imeli dobre izkušnje s čebelami križanci, pri katerih je izrazit fenomen heterozisa. Ali je kranjska čebela temu ušla? Zelo verjetno ne, o tem pa je med drugimi pisal Lakmayer že leta 1906 in to so potrdile tudi najnovejše raziskave. Kljub temu je ugotovljena genetska raznovrstnost kranjske čebele z ureditvijo plemenilnih postaj in izbiro družin pravo izhodišče za njeno ohranjanje. Še je čas! ■

* zaslužni prof. dr., Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani

Viri:

Razpet, A., Sušnik - Bajec, S., Kompan, D., Dovč, P. (2011): Analiza mitohondrijske DNA (mtDNA) v populaciji slovenskih čebel. Poročilo za leto 2011. Domžale: Javna služba genske banke v živiloreji, 5 str.

Ceniki v reviji Bienen-Zeitung: Organ des Vereins des Deutschen Bienenwirthe, Eichstadt (Nordlingen): Verein des Deutschen Bienenwirthe. 1845–1899.

Portmann, J. (1874): Preisverzeichniss ... für das Jahr

1874. Arhiv Republike Slovenije – Bienensubventionen SI AS 533 SB 10-5, 2 str.

Lakmayer, F. (1906): Inserati naših čebelarstkih trgovcev v: Slovenski čebelar. Čebelarstva zveza Slovenija, IX, št. 5, str. 73–74, in št. 6, str. 87–90.

Kozmus, P., Sušnik, S., Razpet, A., Meglič, V., Dovč, P. (2012): Opredelevitev genetskih značilnosti čebele *Apis mellifera carnica*. v: Api Slovenija, 35. dnevi čebelarstva v Celju. Celje, 16.–18. marec, str. 48–49.

ČEBELARSKI TURIZEM

S primorskimi čebelarji na Češkem

Nekega zgodnjega aprilskega jutra smo se iz Primorske odpravili proti Češki. Na poti proti našemu cilju smo se ustavili v kraju Tabor ter si ogledali muzej čokolade in marcipana. Od tam smo pot nadaljevali proti Pragi, kjer smo prenočili. Prihodnji dan smo se odpeljali proti našemu cilju – čebelarskemu inštitutu v Dolu pri Pragi, kjer nas je pričakal prijazen gostitelj dr. František Kamler.

ranje čebel zaradi škropljenja s sredstvi za varstvo rastlin. Pod vodstvom dr. Krika namenjajo pozornost tudi drugim opravevalcem, npr. čmrcljem. Na inštitutu sicer poteka dopoldansko in popoldansko izobraževanje skupin mladih čebelarjev.

Zadovoljni z videnim smo se odpravili v kraj Hulice, kjer smo obiskali čebelarski muzej, ki so ga leta 2012 obnovili s pomočjo evropskih sredstev v vrednosti 12 milijonov EUR. V njem je na sodoben, interaktiven način prikazano življenje čebel od drevesnega dupla do zdajšnjega panja. Posebej zanimivi so kratki filmi iz življenja čebel in različni didaktični pripomočki za najmlajše.

Naš naslednji cilj je bil kraj Bistrica, kjer smo obiskali velikega čebelarja g. Ludvika Belohlaveka, ki že 30 let čebelari s 600–700 družinami v nakladnih panjih. Čebele ima nameščene na več stojščih v različnih krajih, na katerih je po 40–50 družin, zato čebel ne prevaža. Če je paša dobra, pridela 60 kg medu na panj, če je slabša, pa 30 kg medu na panj. Povprečno torej pridela 45 kg medu na družino. Povprečna cena medu na domu ali v trgovin je od 4–9 EUR/kg. Če vemo, da je povprečna poraba medu na prebivalca na Češkem 0,7 kg, pravi čebelar Ludvik, sam proizvede dovolj medu za potrebe regije, v kateri živi. Za lažje razumevanje – na Češkem je registriranih 50.000 čebelarjev, ki čebelarijo s 500.000 čebeljimi družinami. Večji čebelarji skrbijo za 100–150 družin, povprečne pa je 11 čebeljih družin na čebelarja.

Naslednji dan smo se odpravili k urbanemu čebelarju Avgustinu Uvaščiku, ki ima na petih stojščih

Urbano čebelarjenje na Češkem

Inštitut deluje že vse od svoje ustanovitve leta 1922. Leta 1997 je bil privatiziran, tako da je zdaj delno v češki, delno pa v tuji lasti. Na inštitutu je redno zaposlenih 50 raziskovalcev, občasno pa jim pomaga še približno 50 zunanjih sodelavcev. Skrbijo za tisoč čebeljih družin v nakladnih panjih, a z različnimi merami satnikov (39 x 24 cm in 39 x 22 cm), z devetimi do desetimi sati v eni nakladi ter z dvanajestimi sati v visoki nakladi, odvisno od sistema čebelarjenja. Med drugimi dejavnostmi se ukvarjajo tudi s proizvodnjo in prodajo zdravil proti varozi, kot sta npr. rotenon, ki razpade v vodi, in formidol, ki je izdelan na podlagi mravljinčne kisline. Za preprečevanje bolezni na leto pregledajo do 35.000 vzorcev z varojami ter številne vzorce hude gnilobe. Na leto umetno osemenijo 500 rodovniških matic. Raziskujejo vpliv pesticidov na čebele ter nadzorovano uporabo teh sredstev na oljni ogrščici, sončnici in bobu. Imajo selekcionirane sorte oljne ogrščice in sončnice, ki se opravejujejo brez pomoči čebel. Dr. Kamler je kot zanimivost povedal, da na 350.000 ha oljne ogrščice ne boste opazili niti ene čebele na 1 m². Glede na to jim je torej uspelo preprečiti odmi-

Predavanje dr. Františka Kamlerja

v Pragi po 10 čebeljih družin. Vsaka čebelja družina povprečno na leto pridela 65 kg medu. Obiskali smo čebeljo družino, nameščeno na strehi trgovskega centra Chedov v okraju Praha 6. Najbolj ponosen je na stojišče na strehi hotela Interkontinental v samem središču Prage. Čebelarji z maticami vrste »Singer«, ki stanejo po 60 EUR. Vzrejene so v Avstriji iz linije kranjske sivke, zato imajo vse lastnosti naše sivke, selekcionirane pa so tako, da ne pikajo, zaradi česar so primerne za urbano čebelarjenje.

Naši radovedni čebelarji so to trditev preverili tako, da so dali roke v žrelo in panj – in nobeden ni bil popikan! Urbano čebelarjenje torej nikakor ne ogroža ljudi, temveč daje možnost čebelarjenja tudi tistim, ki živijo v mestih. Večja mesta vse bolj poudarjajo pomembnost zelenih površin, ki so tako poglavitni vir čebelje paše. V amerškem mestu New York so leta 2010 preklali prepoved mestnega čebelarjenja. Verjetno drži tudi trditev, da urbano okolje ne povzroča nikakršnih težav v življenju čebel.

Mag. Trajče Nikoloski

PREDSTAVITEV ČEBELARJA

Gorenjski čebelar prof. Severin Golmajer

Profesor industrijske pedagogike

Severin Golmajer je bil rojen 18. oktobra 1929 v domači hiši v Radovljici, kjer stanuje še na svoja stara leta, saj bo ta mesec dopolnil 85 let. Njegova šolska pot ga je vodila najprej na industrijsko kovinarsko šolo, nato na srednjo metalurško šolo in končno na fakulteto za industrijsko pedagogiko, na kateri je pridobil akademski naziv profesor industrijske pedagogike. Sprva se je zaposlil kot vodja delavnice, potem pa je zelo hitro napredoval na položaj ravnatelja poklicne industrijske in metalurške šole na Jesenicah. Ves študij je opravil ob delu. V šolstvu je delal polnih 41 let, bodisi kot profesor tehničnih predmetov v srednjih šolah bodisi kot ravnatelj. V začetku osemdesetih let 20. stoletja je postal ravnatelj Centra za srednje usmerjeno izobraževanje oziroma centra vseh srednjih šol na Jesenicah. Upokojil se je leta 1988.

Foto: MB

Prof. Severin Golmajer

Njegovo zanimanje za čebele je spodbudil stric čebelar, ob katerem je spoznaval čebele in zaradi katerega je začel čebelariti tudi sam. Z izjemo strica med njegovimi sorodniki ni bilo čebelarjev. Ko je stric leta 1944 odšel v partizane, je komaj 15-let-

mu Severinu prepustil skrb za čebelje družine, nasejane v kranjičih. Ker so bile paše tista leta slabe, krmnega sladkorja pa ni bilo, so mu umrle vse čebele. Da bi stricu pomagal obnoviti čebelarstvo, je leta 1945 v potniškem vagonu iz Martuljka v Podnart prepeljal dva kranjiča in ju nato na hrbtu prenesel v Češnjico. Ker si je čebele želel tudi sam, je postopek ponovil ter se včlanil v ČD Radovljica. Leta 1946 si je kupil svoj prvi AŽ-panj, čeprav je bilo tovrstne panje tedaj zelo težko dobiti. Tako AŽ-panj kot oba kranjiča ima v čebelnjaku še dandanes: iz prvega še vedno veselo izletavajo čebele, kranjiča pa nista naseljena. V tovarni LIP Bled je prek znanca dobil deske ter si ob pomoči mizarja izdelal kranjiče in satnike. Te izdeluje še dandanes, za njihovo izdelavo pa ima tudi ustrezne stroje, čeprav ni lesar. Pozneje je pri čebelarju in mizarju Japlju, dolgoletnem članu UO ČZDS, ki je na Vrhnikih izdeloval tovrstne panje in jih prodajal po vsej Jugoslaviji, kupil 10-satne AŽ-panje. Leta 1947 je v Radovljici postavil svoj prvi čebeljak. Sprva je začel čebelariti v 9-satnih AŽ-panjih, zdaj pa po večini čebelarji v 10-satnih.

Na začetku o čebelarjenju seveda ni vedel prav veliko, ko pa se je včlanil v ČD Radovljica, je redno obiskoval teoretična in praktična usposabljanja, ki so se začela takoj po vojni. Usposabljanja sta vodila dva izkušena čebelarja g. Bebler in g. Pikelj, ki sta bila sicer po poklicu učitelja. Pozneje je svoje znanje širil predvsem s pogovori s kolegi čebelarji in z branjem Slovenskega čebelarja, ki je bil takrat edina dostopna literatura s področja čebelarstva.

Kradli so mu panje

Na vrhuncu svojega čebelarjenja je imel približno 110 čebeljih družin v štirih čebelnjakih. Nekaj časa jih je z enosmerno žičnico za spuščanje lesa celo prevažal na pašo na Jelovico. Les je šel v dolino, panji pa na Jelovico. Lotil se je tudi logistično zelo

Foto: MB

Čebelnjak v Zgornjem otoku

zahtevnega prevoza z vlakom na akacijevo pašo. Panje je najprej na vozovih s konjsko vprego prepeljal do železniške postaje in jih natovoril na vagon, na cilju pa jih je raztovoril ter znova z najetimi vozovi prepeljal do pasišča. Tak način prevoza pa je moral po nekaj letih opustiti zaradi težav s hrbtnico. Ker pred letom 1960 ni bilo prevoznih tovornjakov, so bili najpogostejši prevaževalci čebel železničarji. Šele pozneje so za prevoze predelali stare tovornjake.

G. Golmajer ima zdaj dva čebelnjaka ter približno 47 čebeljih družin. Kar nekajkrat se mu je pripetilo, da so mu iz čebelnjaka ukradli čebele, enkrat pa so tatovi zbežali celo pred njegovimi očmi. Obžaluje, da se kraje pojavljajo tudi dandanes in da policiji tatov še ni uspelo prijeti in kaznovati. Kljub temu mu je po zaupnih informacijah uspelo izslediti, kdo mu je kradel čebele, saj so bili v panjih nepridiprava njegovi satniki, v katerih sta kot nezamenljivo prepoznavno znamenje vžgani inicialki GS.

G. Golmajer je sicer vedno rad pomagal mladim čebelarjem in čebelarjem, ki so jim odmrle družine, tako da jim jih je prodajal po simbolični ceni 1 cent. Po njegovih besedah je veliko zaslužil predvsem s prodajo čebeljih družin, celo več kot z medom, saj

Foto: MB

Golmajerjeve satnice so označene z vžganimi inicialkami GS

Foto: MB

Čebelnjak v sadovnjaku – Radovljica

Gorenjska ni izrazito medovita. Ima zelo dober vpogled v ekonomiko svojega čebelarstva, saj vsa leta vodi knjigo dohodkov in izdatkov, v katero vpisuje prodajo družin in čebeljih pridelkov, pa tudi stroške nakupov opreme, sladkorja ipd. Če bi k temu prištel še vse delovne ure in stroške prevozov, bi bilo čebelarstvo po njegovem mnenju čista izguba. Pri malih čebelarjih namreč ni ekonomike.

Pomni zlata leta čebelarjenja

Prideluje cvetlični in gozdni med, ki je bolj ali manj mešanica nektarnega in manovega medu, ter vosek in propolis, ne prideluje pa cvetnega prahu in matičnega mlečka. Vse čebelje pridelke proda na domu. Letošnja medena bera je bila slaba, vendar pomni tudi zlata leta, v katerih mu je zmanjkalo sodov za shranjevanje medu, saj so čebele še ponoči letale na pašo, med v satju pa je bil še precej voden, saj ga čebele niso utegnile sproti osušiti odvečne vode. Tudi na Gorenjskem se je že zgodilo, da je čebelar, ki je imel svoje čebele na smrekovi paši na Jelovici, iztočil med iz vseh 24 panjev, takoj potem pa je lahko znova začel točiti iz prvega panja, saj so ga čebele medtem znova napolnile. Ponosen je na to, da je eden prvih, ki je imel 4-satno motorno točilo. To točilo z vgrajenim Iskrinim motorjem s potenciometrom deluje še dandanes. Kupil ga je okrog leta 1950 v trgovini Čebelarске zveze društev Slovenije. Še zelo dobro se spominja, kako so čebele prezimovale na ajdi, tako da krmljenje za zimo pravzaprav ni bilo potrebno. Čebelar je v panje natočil po liter raztopine in s tem je bilo zimsko krmljenje opravljeno. Kot zanimivost je še povedal, da so v osemdesetih letih prejšnjega stoletja ambulante in zdravniki na veliko odkupovali tinkturo propolisa in tako že takrat izvajali apiterapijo. Približno tedaj so se pojavile varoje. Sprva so jih uničevali z amitrazom, pozneje z mitakom, zdaj pa se g. Golmajer precej ukvarja z organskimi kislinami. Kot ugotavlja, se varoje okrepijo zlasti takrat, kadar so paše slabe, kadar v naravi

ni izobilja medicīne in peloda, zato se pojavijo čebelje bolezni, kot sta poapnela zalega in huda gniloba, pa tudi druge.

Dolgeletni vodja satnišnice

Njegova čebelarska pot je že od vsega začetka najbolj izrazito povezana z društveno satnišnico, v kateri so kuhali voščine in izdelovali satnice za celotno Zgornjo Gorenjsko in okoliška društva in ki je bila nekakšen servis za čebelarje. Satnišnico so odprli leta 1953, g. Golmajer pa je bil njen vodja od leta 1969 do 2012, ko so jo preselili v novi čebelarski center v Lescah. Radovljiška satnišnica je bila v Sloveniji prva društvena satnišnica, ki je začela delovati po drugi svetovni vojni. Njegovo prvo delo je bilo vrtenje valjev. Ker je bilo to delo težko, so se pri njem izmenjevali trije fantje. Ko so čebelarji prinesli voščine, so jih razvrstili v pet kategorij ter na tej podlagi preračunali, koliko kilogramov satnic oz. voska pripada posameznemu čebelarju ali koliko gotovine mu bodo izplačali. Po naročilu čebelarjev so izdelovali satnice različnih mer. Zaradi nestandardiziranih mer satnikov so izdelovali najmanj 20 različnih mer satnic. V društvu so spodbujali standardno mero AŽ-satnikov, tako da so jo postopno privzeli vsi čebelarji. Kuhanje voščin in izdelavo satnic so zaračunavali.

Foto: Arhiv Severin Golmajer

Čiščenje valjev v satnišnici leta 1958, Severin Golmajer v sredini

Foto: Arhiv Severin Golmajer

Kuhinja s stiskalnico, kotlom za vosek, zidanim kotlom za kuho ter kotlom za vodo

Voščine so sprejemali drugo soboto v aprilu, potem pa so jih osem dni kuhali in vivali satnice. Prigospodarili so 10–20 kg voska na leto. Ker za delavce to ni bila zaposlitev, so bili ti plačani po opravljenih urah.

Stara satnišnica je delovala 60 let. Prvo leto v kleti neke zasebne hiše, od tam pa se je preselila v klet župnišča. Tam je bila ureditev boljša in tudi ozračje je bilo prijetno. Leta 1975 se je satnišnica preselila v nove prostore, ki jih je društvu za ta namen v svoji hiši odstopil g. Prestrl. Po njegovi smrti je ga. Prestrl prostore prepisala ČD Radovljica v trajno last, tako da je v njih delovala vse do selitve v novi čebelarski center. V obdobju delovanja stare satnišnice jo je uporabljalo več kot 5000 čebelarjev oziroma 96 na leto. V njej so prekuhali več kot 32 ton voščin ter naredili 27.000 kg satnic, povprečno 450 kg satnic na leto. Satnišnica je bila tudi zgled za poznejšo Medexovo satnišnico. Medexove delavce je izdelovanja satnic učila ga. Pavla Resman, žena predsednika ČD Radovljica in delavka v satnišnici.

Preučeval je zgodovino čebelarstva in jo pomagal ohraniti

Kot zanimivost povejmo, da g. Golmajer zbira različne vrste medu iz vsega sveta, saj ga kupi povsod, kamor koli gre sam, včasih pa mu ga prinesejo tudi

Foto: Arhiv Severin Golmajer

Prikaz dela v čebelnjaku za skupino šolarjev

drugi. Doma ima lepo zbirko različnih vrst medu. Na svoji čebelarški poti je zbiral tudi dokumente in preučeval zgodovinske vire, predvsem o lokalnem čebelarstvu. Več let je pripravljal gradivo za zbornik ob 130-letnici delovanja Čebelarškega društva Radovljica. Predsedniku društva g. Resmanu, ki je bil entuziast, je pomagal zbirati različne rabljene čebelarške eksponate, ki so jih čebelarji hranili na podstrešju. Zbrane eksponate so kot mladi fantje počistili in podarili čebelarškemu muzeju, ki so ga odprli 3. junija 1959.

Bogata dejavnost v društvu

Poleg pomoči pri vzpostavljanju muzeja je veliko prispeval k delovanju društva, v katerem je opravljal različne naloge. V letih 1946–1955 je bil član in pozneje predsednik NO. To nalogo je opravljal tudi med letoma 1980–1983. Blagajnik društva je bil v letih od 1956–1975. V letih od 1970–1973 ter od 2001–2012 je bil podpredsednik društva, pred-

Foto: MB

Golmajerjev ogrebalnik rojev

sednik ČD Radovljica pa je bil skupaj 24 let: prvič od leta 1974–1979 ter drugič od leta 1984–2000. Leta 2013 je vse društvene funkcije prepustil mlajšim članom. Dejaven pa ni bil samo v domačem dru-

Zgodba o vzorcu medu iz leta 1943

Kot zbiratelj vzorcev medu nam je g. Golmajer predstavil zanimivo zgodbo o medu, točenem pred 70 leti pri čebelarju g. Francu Jalnu na Rodinah (torej leta 1943, med drugo svetovno vojno). G. Jalen je imel na svojem vrtu, ograjenem s kamnito ograjo, za tiste čase velik čebeljak s številnimi čebeljimi družinami. Družine so bile v kranjcih in 9-satnih žnidaršičih. Menda je bila leta 1943 medena bera zelo dobra, vendar je bilo tedaj med treba oddati nemškimi oblastem, po skrivnih nočnih poteh pa tudi partizanom, ki so imeli svojo postojanko v neposredni bližini pod Stolom. Oddaja medu Nemcem je bila obvezna, v nasprotnem pa je bila zagrožena pot v zapor v Begunjah (izjava sina Franca, ki je po očetu prevzel čebele in čebelaril vse do svoje nesrečne smrti).

Čebelar Jalen medu po točenju leta 1943 ni hotel imeti doma. Če bi domačijo pregledale nemške oblasti, bi ga našle, to pa bi bilo zanj

Foto: MB

Med iz leta 1943

usodno. Ker je bil g. Jalen tudi ključar cerkve na Rodinah, je imel vanjo dostop ob vsakem času. Da bi bil med na varnem pred Nemci in verjetno tudi pred partizani, je del svojega sladkega pridelka skrival v cerkveni zvonik. Za to so nekako izvedeli partizani in med nočno akcijo našli čebelarjev med. Najdenega medu je bilo preveč, partizanov pa premalo, da bi mogli odnesti vsega. Del medu v kovinski posodi (originalna nemška posoda za med) so odnesli k svojemu terenskemu sodelavcu g. Marcelu Furlanu, ki je bil pek v sosednji vasi. Ta je med vojno pekel kruh za domačine, Nemce in skrivaj tudi za partizane, čeprav sta mu pri peki kruha pomagala celo dva nemška vojaka. Med iz zvonika je g. Furlan skrival oz. zakopal v kotu skladišča pod kup premoga, ki ga je dobival z vagonskimi pošiljkami. Nanj so med vojno vihro pozabili partizani in verjetno tudi g. Furlan.

Po njegovi smrti sta sinova čistila in praznila pekarnjo ter pri tem v skladišču pod starim premogom našla tudi omenjeni med. Ker smo sosedje, sta med pripeljala k meni. Po 70 letih od točenja sem dal med v analizo v interni laboratorij ČZS. Rezultat analize in pojasnila so pripravile strokovnjakinje na ČZS. Namen tega pisanja in analize je, da ne bi šlo v pozabo, kolikšna je vrednost starega medu in dela čebelarjev v težkih časih druge svetovne vojne.

Ta zapis je nastal po pripovedovanju sošolcev g. Golmajerja iz iste vasi. Tedaj smo bili fantje povsod in nikjer, slišali smo vse in ničesar.

Severin Golmajer

štvu, saj je bil v letih od 2004–2012 dva mandata tudi predsednik častnega razsodišča ČZS.

G. Golmajer je prejel tudi več nagrad in priznanj. Za njegovo uspešno delo v šolstvu mu je Ministrstvo za šolstvo podelilo Žagarjevo nagrado, ki je tudi denarna. Bil je prvi ravnatelj neke poklicne šole, ki je prejel to nagrado. Leta 1973 je prejel odličje Antona Janše II. stopnje, leta 1984 pa še I. stopnje. Prejel je tudi priznanje za dolgoletno dobro sodelovanje s češkimi čebelarji. Leta 2011 je bil imenovan za častnega člana ČD Radovljica.

O poučevanju čebelarstva

V društvu je bil mentor številnim čebelarjem, ki jim je pomagal pri začetnih korakih v čebelarstvu. Kot pedagog, čebelarski preglednik (tečaj je uspešno opravil leta 1980) in imetnik nacionalne poklicne kvalifikacije Čebelar (2004) je v okviru društva tudi predaval, in sicer o Antonu Janši, osnovnem čebelarskem orodju, čebeljem vosku ... Za vsako predavanje je s seboj prinesel opremo, da je lahko konkretno prikazal določene stvari. Nikoli ni uporabljal niti računalnika niti projektorja, saj je ugotovil, da si čebelarji pri frontalnem podajanju teoretičnega znanja premalo zapomnijo. Za boljši uspeh usposabljanja je po njegovem prepričanju potreben praktičen pristop k določeni temi, ta pa mora biti ponazorjena z materiali in orodji, ki spadajo zraven. Po njegovem mnenju so predavanja tudi preveč dolgotrajna, saj je štiri ure brez odmora absolutno preveč. Upoštevati bi bilo treba pedagoško uro z rednimi odmori oz. kombinirati teorijo s prakso. Napačno je tudi, če predavatelj prehitro preskakuje z ene teme na drugo in navrže preveč podatkov. V resnici je manj več, saj si je tako snov lažje zapomniti.

Čebelarjem začetnikom svetuje, naj za začetek začnejo čebelariti le z nekaj družinami, nikakor pa ne več kot s petimi, saj je že to veliko. V nadaljevanju bodo lahko sami ustvarjali nove čebelje družine in širili čebelarstvo. Velika napaka je, če nekdo začne

Foto: MB

Golmajerjeva delovna miza za precepljanje ličink ter označevanje matic

na veliko, npr. z 20 družinami, potem pa doživi »pomolijado«, kakršna je bila letošnja sezona.

Kljub temu da je čebelarsko znanje posredoval že več ljudem, dela v čebelnjaku sam, le pri točenju in nekaterih opravilih mu pomagajo žena in drugi družinski člani. Želi si, da bi nekega dne za njim čebele prevzela zet in vnuk. **MB**

DOLINŠEK MARJAN S.P.,
IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME,
MD OPREMA

Gladež 27
 1411 Izlake
 mobi: 041 985 313 po 15 uri
 tel.: 05 973 05 36
 e-mail: dolinsek.marjan@gmail.com

Pri nas izdelujemo dve velikosti ometalnikov in sončne toplinike iz nerjavne pločevine po ugodnih cenah.

UGODNE CENE &

FTN d.o.o.
 Nad izviri 34
 2204 Miklavž na Dravskem polju

02/62-96-226

www.ftn.si

NOVI MOTIVI POKROVČKOV

Pokrovi Ø 82 mm že od 0,072 €/kos.

Delovni čas: od ponedeljka-petka od 8. do 14. ure

Bogastvo čebelarске terminologije – izid slovarja odmeva še šest let po izidu

Listam po Čebelarском terminološkem slovarju in občudujem širino slovenskega čebelarскеga besednega zaklada. Odpira se neverjetno bogata besedna zakladnica, ki priča o duhovnem delu čebelarjev. Dostikrat iščemo pravo besedo – slovar jo vsebuje. Poleg tega pa steza roko tudi v besedišče angleškega in nemškega jezika. Izkazana je velika odprtost, ki kliče o volji za spoznavanje drugih jezikov. Slovar nam daje priložnost za lažji pogovor z drugimi kulturami. Številne šole kot izbirni predmet razpisujejo Čebelarstvo, delujejo pa tudi čebelarски

krožki. Kot čebelarске celice naj ta slovar uporabljajo predvsem ti ter se v projektih o čebelah podajo na raven, ki sega tudi v jezikovni pouk vsake šole. V teh projektih bi lahko bil slovar osrednja pomoč pri učenju jezika, tako slovenskega kot tudi angleškega in nemškega.

Čestitam uredniškemu odboru, saj je pripravil bogato besedno zakladnico tako za čebelarje kot tudi za šole. Upam, da bomo tudi na Koroškem našli prijatelje in šole, ki bodo črpali iz tega slovarja!

Karl Gril, ČD Šmihel pri Pliberku / Koroška

Med v kulinariki – nekaj splošnih resnic o medu

Čebelarji smo kot pridelovalci medu in drugih čebeljih pridelkov tisti, ki razlagamo njihove lastnosti in možnosti njihove uporabe. Da bodo naše trditve resnične in prodaja lažja, je dobro(došlo) vedeti nekaj osnovnih podatkov.

Pri uporabi medu računajmo s tem, da v primerjavi z enako količino kristalnega sladkorja povzroči tudi za 30 odstotkov bolj sladek okus. Če torej želimo sladko jed, lahko ob zamenjavi kristalnega sladkorja z medom vnesemo v telo toliko manj energije.

Kadar v receptu sladkor zamenjujemo z medom – to je smiselno le, če tega ne pregrejemo – se zavedajmo, da je v medu po navadi 15 odstotkov vode. Zaradi tega je treba v receptih z medom zmanjšati količino preostalih tekočin.

Če recept to dovoljuje, med, ki ima sobno temperaturo, v čim zgodnejši fazi priprave jedi dodajamo v tople sestavine. S tem si bomo olajšali delo, saj ga bomo tako lažje razmešali.

Glede vsebnosti sladkorjev je pomembno ločiti pojma sladki okus in količina sladkorja v medu. Zmotno je razmišljanje, da kostonjev med vsebuje manj sladkorjev. Ker je malce grenkega okusa, s to svojo lastnostjo »ubija« sladkost, zato je zelo zaželen pri pripravi divjačine, govedine in tudi sladice. Svoj pravi okus izrazi, če ga mešamo s pirino ali z rženo moko, saj že manjša količina te vrste medu zelo dobro ublaži izrazit okus ržene moke. Tudi ovseni kosmiči postanejo okusnejši za otroška usta.

Med in medene jedi lahko uživajo tudi diabetiki, vendar v manjših količinah. Energijsko so sicer enako problematični kot jedi, slajene s sladkorjem, vendar je njihov glikemični indeks, tj. počasnejše naraščanje krvne glukoze, nižji, zato so za diabetike

lažje obvladljivi. To velja predvsem za akacijev, kostonjev in lipov med (od 45 do 55) – v tem vrstnem redu, manj priporočljivi zanje pa so manovi medovi.

V kulinariki lahko s pridom uporabimo lastnosti naših vrst medu. Prva, morda še najmanj pomembna, je sladkost. Že prej sem zapisal, da je za doseg enake sladkosti dovolj, če dodamo tretjino manj medu kot sladkorja.

Naslednja lastnost slovenskih vrst medu je raznovrstnost njihovih okusov. Med nežno akacijo in aromatično lipo in še bolj aromatičnim kostonjem obstaja paleta različnih vrst medu manovega izvora. Kaj več o skladnosti pa morda kdaj drugič. Okusi medu v jedeh so po večini zelo skladni – tradicionalni. Ob tem se spomnimo le tega, kdaj so naši predniki začeli uporabljati kristalni sladkor in s čim so jedi sladili pred tem.

Naslednja, večkrat zanemarjena lastnost medu je njegova velika higroskopičnost – torej stalna vezava (nase in s tem na jedi) vode. Ob pravilnem skladiščenju lahko medeni kruhek ostane tudi do pol leta neo-

Sočnost govejih kroglic lahko zaradi pomanjkanja maščobe nadomestimo z dodatkom medu. Ta ohrani kroglice sočne, pa še začini jih z zanimivo aromo.

Foto: Sandi Marot

porečen in še mehak prav zato, ker med v njem črpa vlago iz okolja. Z njim dobi velikonočna šunka boljši okus, predvsem pa ostaja dlje časa sočna.

O zdravstveni primernosti uživanja medu ne bom pisal, čeprav so naši predniki precej vedeli o tem – primerna hrana za bolnika je bil med. Upam samo, da »skrbniki našega zdravja« ne bodo prepovedali knjig, ki so izšle v obdobju, ko je bilo o tem še dovoljeno pisati.

Večkrat prebiram nesmisle o pripravi različnih tinktur, zeliščnih sirupov in podobnih »čarovniških zvarkov«, ki priporočajo dodajanje medu in potem postavitve posode nekam na sonce. Zaradi odsotnosti razmišljanja oz. prepisovanja receptur nihče ne pomisli, da med pri povišanih temperaturah izgubi encime in več vitaminov, svoje pa opravi tudi UV-žarki. Kadar se lotimo takih opravil, obvezno uporabimo stekleno posodo, sestavine nabiramo praviloma po tem, ko se rosa osuši, če je treba, jih operemo (ne namakamo) in osušimo (ne posušimo). Zamenjava sladkorja z medom je smiselna, če želimo, da med iz rastline izvele njene sokove in z njimi seveda koristne sestavine ter jih takoj delno konzervira. Da med opravi svojo vlogo, raje podaljšajmo čas učinkovanja, koristno pa je, kot navaja dr. Janko Božič, če rastline najprej za kratek čas zamrznemo. Seveda posode ne smemo izpostavljati svetlobi in toploti. Dobro zatesnjeno posodo

redno preverjamo, jo občasno obrnemo, pozorni pa moramo biti na fermentacijo, ki se pojavi ob povečanju vsebnosti vode (majceni mehurčki). Nadaljevanje procesa najpozneje takrat preprečimo z limonovim sokom, zamrzovanjem, mešanjem z alkoholom ...

S tem je uporaba medu za marsikoga končana, kajti ob pripravljanju jedi z medom pri povišani temperaturi se izgubi večina dobrih lastnosti medu, vendar ne vse. Ostajajo minerali, arome in sladkost, pojavijo se tudi novi zeleni okusi. To naj bo tema drugega prispevka.

Verjetno med nikoli ne bo uvrščen v skupino najbolj priporočljivih živil. Ne glede na vse njegove preizkušene pozitivne lastnosti je energetsko premočan, saj je koncentracija energije, v primerjavi s kristalnim sladkorjem, manjša samo zaradi odstotka vode v njem.

Glede na to pri fizično neaktivnih ljudeh povzroča debelost in sčasoma kot sladkor preveč obremeni slinavko ... Da bi ohranili svoje stranke čim dlje zdrave in vitalne, jim to tudi povejmo, sicer pa poskrbimo predvsem za neoporečnost našega medu (higiena pridobivanja medu, skladiščenje, zdravstveno varstvo čebel, pašno okolje ...). Samo na ta način bo naše življenje sladko ne samo v mladosti, ampak tudi na stara leta!

Sandi Marolt

Razpis za 14. vseslovensko ocenjevanje medenih pijač

Leto je naokrog in spet je napočil čas, da se s svojimi medenimi pijačami predstavite na tokrat že 14. vseslovenskem ocenjevanju medenih pijač. Vsak udeleženec bo za vsak vzorec prejel uradno analizo, ki je potrebna v javnem prometu. V ocenjevanje lahko prijavite: medena žganja, medene likerje, medene likerje z dodatki, medice in peneče se medice.

Zadnji dan za prijavo in dostavo vzorcev je 31. oktober 2014. Za medena žganja in medene likerje je treba oddati v analizo in ocenjevanje po dve enoti s prostornino 500 ml, za medice štiri enote s prostornino najmanj 375 ml, za peneče medice pa dve enoti po 750 ml. Pristojbina, ki jo morate plačati ob prijavi, je za vsak vzorec medenega žganja ali medenega likerja 45 EUR, za vsak vzorec medice 50 EUR, za vzorec peneče medice pa 65 EUR.

Petčlanska strokovna komisija bo medene pijače ocenjevala na podlagi veljavnega pravilnika, ki je objavljen na spletni strani ČZS. Ocenjevanje bo potekalo novembra 2014, in sicer v degustacijski sobi Kmetijsko-gozdarskega zavoda Maribor. Raz-

glasitev rezultatov s podelitvijo odličij bo januarja 2015 v Hiši stare trte v Mariboru, udeleženci pa bodo na slovesnost povabljeni s posebnim vabilom. Analize in rezultate ocenjevanja bodo udeleženci dobili takoj po končanem ocenjevanju, torej novembra 2014.

Prijavnice lahko dobite v Čebelarski zvezi društev Maribor, ČZS ali na spletni strani www.czs.si. Pristojbino za ocenjevanje plačajte na TRR društva, št. SI56 1934 0501 1194 728 (DBS d. d.). Vzorce medenih pijač in potrdilo o plačani pristojbini pošljite po pošti na naslov Društvo izdelovalcev medenih pijač Maribor, Pot na Rute 8, 2000 Maribor, lahko pa oboje prinesete tudi osebno.

Marko Cesar, predsednik društva

24. dnevi medu

V Polhovem Gradcu so v prečudovitem okolju Polhograjske graščine odzvanjale melodije Medene simfonije – evropski med na obisku. Od 7. do 10. avgusta so namreč tam potekali 24. dnevi medu, ki jih Hiša medu Božnar organizira bialno. Prireditelj Medena simfonija je bila razdeljena na več »stavkov«. V strokovnem delu je bilo mogoče prisluhniti trem zanimivim strokovnim predavanjem: dr. Tijana Ristić je govorila o zdravljenju diabetičnih ran z medenimi oblogami, doc. dr. Mojca Korošec o barvitosti medenih okusov ter prim. dr. Petra Kapša o bo-

Foto: MB

Foto: MB

leznih dihal in čebeljih pridelkih. Na razstavi medu je bilo mogoče poskusiti 30 vzorcev medu iz 10 evropskih držav. Veliko pozornosti je pritegnil tobakov med, ki pa ga verjetno ne bi bilo mogoče uporabiti za odvajanje od kajenja. Razstveni prostor je krasila tudi fotografska razstava z naslovom »Srečevanja s čebelami« oblikovalca in ilustratorja Romana Peklja. Prostore Polhograjske graščine so vse dni napolnjevale vonjave sveže pečenih medenjakov, poleg

Foto: MB

tega pa je bilo različne čebelje pridelke in izdelke iz njih mogoče tudi kupiti – tudi tiste iz nove kolekcije »Grof Blagaj« (graščak, ki je v polhograjski graščini prebival od 1808–1858). Svoje izdelke na podlagi medu je predstavilo še podjetje Tosama. Na grajskem vrtu so si obiskovalci lahko privoščili medeno pivo in medeni sladoled. Zaradi vsega omenjenega se bo gotovo vredno odpraviti v Blagajevo deželo leta 2016 na prihodnje, 25. dneve medu. **MB**

Novi čebelarji mojstri

Za četrtek, 10. julija 2014, je bil razpisan drugi rok za opravljanje praktičnih izpitov za pridobitev naziva čebelarji mojster. V prostorih Čebelarke zveze Slovenije je pred izpitno komisijo dokazovalo svoje mojstrske spretnosti in znanje s področja čebelarstva pet kandidatov ter si na koncu zaslužno pridobilo naziv čebelarji mojster. Novi čebelarji mojstri so postali: Boštjan Kojek, Barbara Kojek Prelesnik, Samo Oreš, Stanislav Mazej in Jernej Majcen. Predsednik izpitnega odbora je bil dr. Janko Božič, njegova člana pa sta bila v zadnjem delu izpitov še dr. Peter Kozmus in čebelarji mojster Danijel Šavli. Spoštovani čebelarji mojstri, ponosni smo na vaš uspeh! **MB**

Foto: MB

Prijetna tradicija ČD Grad na Goričkem

Vsakoletna srečanja čebelarjev ČD Grad na Goričkem niso samo prijetna, ampak predvsem koristna. Pred desetimi leti so se na pobudo prejšnjega predsednika g. Sukiča in zdajšnjega predsednika g. Kočarja dogovorili, da bodo vsako leto pri enem od 14 čebelarjev pripravili srečanje družin. V goste povabijo tudi predstavnike sosednjih ČD, župane, ravnatelje ter člane ČZD Pomurja. Tokrat je bila naša gostoljubna gostiteljica družina Bernjak. Stanko Bernjak nam je kot vnet ljubitelj predstavil svoje čebelje družine ter nas kot inovator presenetil s številnimi poskusi drugačnih pristopov k tehnologiji čebelarjenja, njegova žena Lojzka pa je skupaj s preostalimi družinskimi člani pripravila pravo čebelarstvo gostijo. O letini, s katero se sicer ni hvaliti, pa nismo izgubljali besed. Nekaj športa in seveda strokovnih izmenjav, pa še »fotka« za arhiv in lep so-

Foto: Janko Rožman

botni popoldan smo sklenili z napovedjo prihodnjega srečanja.

Janko Rožman

Priprave na 10. obletnico izdelave prve peneče se medice v Sloveniji

ČZS vabi vse čebelarje, ki so ali ki še bodo izdelovali penečo medico, da pravočasno pripravijo vzorce svoje peneče medice za ustrezno predstavitev in praznovanje jubileja, ki bo prihodnje leto, predvidoma 11. novembra 2015. Vabilo velja tudi za

izdelovalce vseh preostalih vrst medenih pijač, saj se bodo ob tej priložnosti lahko predstavili tudi ti. O praznovanju 10. obletnice izdelave prve peneče medice vas bomo še obveščali.

ČZS

Interesenti za čebelarske mojstre

ČZS tudi v prihodnje načrtuje usposabljanje za pripravo na izpite za pridobitev naziva čebelarski mojster, vendar le, če bo skupina zainteresiranih čebelarjev dovolj velika. Ko bomo evidentirali zadosten interes, bomo pripravili informativni sestanek.

Tiste čebelarje, ki se bodo prijavi do 30. oktobra 2014, bomo pravočasno obvestili o času in kraju tega sestanka. Prijave zbira g. Borko na e-naslov: marko.borko@czs.si.

MB

TRGOVINA
Gospoka 3, 3000 Celje

~ Delovni čas ~
Pon.-pet. od 8.00 do 15.00
Sreda od 8.00 do 12.00 in od 15.00 do 18.00
Sobota od 8.00 do 12.00

PONUJAMO VAM:
~čebelarstvo zaščitno opremo, opremo in pribor
~sladkorne pogače
~med in ostale čebelje pridelke
~darilni program in kozmetiko na bazi čebeljih pridelkov
~kozarec za slovenski med in ostalo embalažo

Možnost naročanja prodajnih artiklov po telefonu, faxu ali e-pošti.
Tel./faks: 03/544 17 23; mail: trgovina.cebелca@amis.net

ČEBELCA

**ODKUPUJEMO
ČEBELJI VOSEK**

Obvestilo čebelarjem začetnikom

Pred časom ste se udeležili tečaja za čebelarje začetnike, na katerem ste se seznanili z osnovami čebelarstva. Verjetno ste pridobljeno znanje že uporabili pri delu v vašem čebelarstvu in ga tudi nadgradili. Upam, da uspešno. Ker je čebelarstvo vedno znova postavljeno pred nove izzive, smo včasih v dilemi, ali smo vse storili tako, kot bi morali. Še zlasti v tem mesecu se nam porajajo vprašanja, ali smo dovolj nakrmili čebelje družine, ali smo uspešno zatrli varoje itd. Ker je bilo to leto za čebelarstvo še posebej neugodno, je dilem še toliko več.

Pri Čebelarški zvezi Slovenije deluje mreža terenskih svetovalcev, ki vam svetujejo brezplačno. Odgovorili vam bodo tako na gornji vprašanji kot tudi na vsa druga vprašanja in vam svetovali, kaj morate v tem obdobju še postoriti. Svetujem vam, da pokličete terenskega svetovalca na svojem ob-

močju ter se dogovorite za čas obiska. Ne zamudite te priložnosti!

Da boste lažje našli območnega terenskega svetovalca, si na spletni strani ČZS: www.czs.si/Files/seznam%20terenskih%20svetovalcev%20-%20priloga%201.pdf

oglejte seznam terenskih svetovalcev po posameznih območjih in njihove telefonske številke. Pokličite jih, veseli bodo vašega poziva. Hkrati vas tudi pozivam, da nam sporočite vaša mnenja oz. priporočila o delovanju svetovalne službe v čebelarstvu (e-naslov: info@czs.si). Ker smo odprti za vaše pobude, se bomo trudili izboljšati svoje delovanje. Želim, da vam neugodna čebelarška sezona ne bi vzela veselja do čebelarstva in da bi vaše čebelje družine uspešno prezimile.

Lidija Senič, vodja JSSČ

Razprava o medvedu in čebelah

Iz različnih delov Slovenije smo letos prejeli številne skrb vzbujajoče novice o uničenju čebelnjakov, ki so ga povzročili medvedi. Da bi poiskali nove možnosti za reševanje te problematike, bo **ČZS v četrtek, 23. oktobra 2014, ob 16. uri, pri Atelšku (Povir 52, Sežana) pripravila javno razpravo o medvedu in čebelah**. V razpravi bodo sodelovali

predstavniki Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Ministrstva za okolje in prostor, Zavoda za gozdove Slovenije, Agencije RS za okolje, Biotehniške fakultete ter ČZS. Vse čebelarje vabimo, da se razprave udeležite v čim večjem številu in da se tudi vključite vanjo.

Jure Justinek, vodja ONS

Strokovna razprava o čebelarškem usposabljanju

Usposabljanje in izmenjava znanja sta brez dvoma pglavitna razloga za društveno povezovanje čebelarjev. Oboje je bilo že od nekdaj pogoj za uspešno čebelarjenje, zato je vedno bolj razvejano čebelarstvo usposabljanje eno izmed osrednjih vprašanj v naši dejavnosti.

ČZS, JSSČ v sodelovanju s Centrom biotehnike in turizma Grm Novo mesto in Regijsko čebelarstvo zvezo Petra Pavla Glavarja pripravlja strokovno razpravo z naslovom Usposabljanje čebelarjev. O tej temi bomo razpravljali v četrtek, 2. oktobra 2014, ob 16. uri, v Centru biotehnike in turizma, Sevno 13, Grm Novo mesto.

Razprava bo potekala v dveh delih. V prvem delu bomo govorili o poti od teorije k praksi, izkušnjah čebelarjev začetnikov, pridobljenih pri praktičnem usposabljanju v okviru začetniških tečajev, neformalnem mentorstvu v okviru ČD, vključevanju čebelarških mojstrov v usposabljanja, elektronskem izobraževanju čebelarjev, pomenu NPK čebelar/če-

belarka ter o standardu čebelarški mojster, o tem, kako je organizirano izobraževanje čebelarjev na Hrvaškem ipd. V razpravi bodo sodelovali: Marko BORKO, vodja izobraževanja in usposabljanja pri ČZS, Franc KOBE, predavatelj ČZS, terenski svetovalec JSSČ in predsednik ČD Novo mesto, Anton TOMEČ, tajnik ČZS, Marija SIVEC, predsednica kluba Čebelarških mojstrov Slovenije, Lidija SENIČ, vodja JSSČ, Aleš RODMAN, predsednik komisije UO ČZS za izobraževanje in Dario FRANGEN, ravnatelj učilišča za izobraževanje odraslih APIS.

V drugem delu si bomo ogledali primera dobre prakse, kot sta dolensko čebelarstvo središče Petra Pavla Glavarja in učna pot medovitih rastlin. Oglede bosta vodila g. Kobe in Andreja Bartolj Bele, profesorica na srednji šoli Grm Novo mesto.

Na razpravo vabimo vse čebelarje in čebelarke ter še posebej vodstva čebelarških društev, predavatelje in mentorje čebelarških krožkov.

MB

Razprava o uporabi pripomočkov za zatiranje varoj

Čebelarji se že več kot četrto stoletje bojuje proti čebeljemu zajedavcu – varoji (*Varroa destructor*). V prvih letih, ko še nismo imeli ne znanja ne izkušenj, prav tako pa tudi nismo poznali ustreznih sredstev in postopkov za zatiranje varoj, smo po večini le nemočno opazovali, kako nam čebele slabijo in propadajo. Pozneje so se pojavila številna sredstva in številni načini zatiranja teh zajedavcev, vendar je bila njihova učinkovitost različna. Zaradi vse ostrejših zahtev po pridelavi neoporečnih čebeljih pridelkov in delno tudi zaradi odpornosti varoj na nekatere sintetične akaricide pa postajajo v zadnjih letih za zatiranje teh zajedavcev vse pomembnejše organske kisline. Za uporabo teh sredstev seveda potrebujemo pripomočke.

O uporabi pripomočkov za zatiranje varoj bo tekla beseda na javni razpravi, ki bo 15. oktobra 2014, ob 16. uri, v gostišču Pri Vidrgarju, Vidrga 4, Vače. V razpravi bodo sodelovali:

- Gianfranco CADEDDU, predstavnik podjetja Chemicals Life, ki proizvaja sredstvo Api-Bioxal,
- Aleš TOMŠIČ, predstavnik podjetja 3 M, ki proizvaja osebna zaščitna sredstva,
- Franci SIRK, čebelar in inovator, ter
- Vlado AUGUŠTIN, svetovalec JSSČ, specialist za tehnologijo čebelarjenja.

Svoje izkušnje in priporočila bodo v razpravi lahko predstavili tudi udeleženci.

Vlado Auguštin, svetovalec JSSČ

Javna razprava o številu čebeljih družin v Sloveniji

V čebelarskih krogih je v zadnjem času veliko prahu dvignila izjava predstojnika VF NVI prof. dr. Tadeja Malovrha, da je v Sloveniji preveč čebeljih družin. ČZS se s to izjavo nikakor ne strinja, saj je v nasprotju z Rejskim programom in tudi z resolucijo o zaščiti kranjske čebele, ki sta jo pred kratkim sprejela Državni zbor RS in Vlada RS.

Zaradi tega bo ČZS o tej temi organizirala javno razpravo, ki bo 22. oktobra 2014, ob 14. uri, na sedežu ČZS na Brdu pri Lukovici, udeležil pa se je bo tudi minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano mag. Dejan Židan. Svoje sodelovanje v razpravi so doslej potrdili: mag. Dejan Židan (MKGP): *Pogled na pomen kranjske čebele skozi oči ministra*; dr. Peter KOZMUS (ČZS): *Predstavi-*

tev resolucije o zaščiti kranjske čebele; dr. Janko BOŽIČ (BF): *Naravna gostota čebeljih družin in nosilnost pašnih virov*; Vlado AUGUŠTIN (ČZS): *Čebele kot proizvajalke hrane*; Jure JUSTINEK (ČZS): *Izraba čebeljih paš v Sloveniji in pašni kaster*; dr. Danilo BEVK (NIB): *Stanje populacij opraševalcev v Sloveniji*; dr. Aleš GREGORC (KIS): *Zakaj vplivati na število čebeljih družin v okolju?* in dr. Franc POTOČNIK: *Pogled na pridelavo medu v Sloveniji s stališča prostora in pašnih razmer v letih 1994–2014*. ČZS pričakuje, da se bo povabilu na razpravo odzval tudi predstojnik VF NVI prof. dr. Tadej Malovrh.

Vabljeni!

Dr. Peter Kozmus, vodja PRO

Izlet v Split na čebelarski sejem Dalmatina

ČZS v sodelovanju z agencijo Aritours organizira dvodnevno strokovno ekskurzijo v Split, kjer bosta 22. in 23. novembra 2014 potekala mednarodni strokovni posvet in čebelarski sejem Dalmatina.

Cena ekskurzije je 159 EUR. Prijave v vplačili sprejema ga. Barbara Dimc po tel. št.: 01/729 61 00 oziroma na e-naslov: barbara.dimc@czs.si.

Tajništvo ČZS

Ambrožev ples

ČZS bo tudi ob koncu tega leta priredila Ambrožev ples. Vabimo Vas, da se nam pridružite v čim večjem številu. Ob zvokih prijetne glasbe se bomo zavrteli v soboto, 6. decembra 2014, od 18. ure naprej v Čebelarskem centru Slovenije na Brdu pri Lukovici. Prijave zbiramo po telefonu št.: 01/729

61 00 ali 041/370 409 oz. na e-naslovu: barbara.dimc@czs.si. Število udeležencev je omejeno. Obstaja tudi možnost prenočitve v našem centru. Pri srčno vabljeni, da si skupaj polepšamo večer in se zabavamo do zgodnjih jutranjih ur.

Tajništvo ČZS

Enotni kozarec za čebelje pridelke in izdelke

Uporaba enotnega kozarca za čebelje pridelke in izdelke nedvomno prispeva k prepoznavnosti in razlikovanju čebeljih pridelkov slovenskega porekla od čebeljih pridelkov in izdelkov neslovenskega porekla, ki se pojavljajo na slovenskem trgu. ČZS bo

v letošnjem letu povečala nadzor nad uporabo kozarca, saj smo v kozarcu zaznali tudi ne čebelje pridelke. Prav tako opozarjamo, da se lahko v kozarce polni samo čebelje pridelke slovenskega porekla. ČZS

Čebelarska knjižnica Janeza Goličnika

Sporočamo vam, da bo Čebelarska knjižnica Janeza Goličnika pri ČZS do konca leta 2014 odprta vsak prvi delovni četrtek v mesecu od 13. do 17. ure. Dostop do knjižnice prek spleta: <http://cobiss.izum.si/> > COBISS > specialne knjižnice, drugo > Čebelarska zveza Slovenije, Lukovica. V skladu s pravilnikom o delovanju knjižnice Čebelarska knjižnica od 1. januarja 2012 omogoča tudi izposojajo knjig na dom.

V Čebelarski knjižnici Janeza Goličnika skušamo letos sistematično zbrati, popisati, vnesti v katalog Cobiss ter našim bralcem ponuditi gradivo, ki so ga v minulih desetletjih izdala posamezna čebelarska društva in ima neprecenljivo kulturno-zgodovinsko vrednost, ki jo je vredno ohraniti. Zato vas vljudno prosimo, da Čebelarski knjižnici podarite različne društvene publikacije, kot so zborniki ob pomembnejših obletnicah, čebelarska glasila in pu-

blikacije, ki so izšle ob različnih pomembnih dogodkih. V minulih letih smo sicer prejeli že precej tovrstnega gradiva ter ga uvrstili na knjižne police, zelo pa bi bili veseli, če bi našo zbirko lahko povezali v zaokroženo celoto. Od januarja 2013 do septembra 2014 so čebelarsko literaturo v knjižni fond knjižnice prispevali čebelarji:

- g. Janez Pivk, Cegelnica 30, 4202 Naklo,
- g. Martin Pustatičnik, Zupančičeva 18, 3320 Velenje,
- g. Franc Šivic, Ulica padlih borcev 30, 1000 Ljubljana.

Zahvaljujemo se vsem, ki ste na ta način prispevali k obogatitvi knjižnega fonda naše knjižnice, hkrati pa vas vabimo, da to storite tudi tisti, ki imate to možnost.

Čebelarska knjižnica Janeza Goličnika

Tudi uvoženi med mora biti v skladu s pravilnikom o medu

Na seji sveta za čebelarstvo, ki deluje v okviru ČZS, je bil v ponedeljek, 8. septembra 2014, sprejet predlog ministru za kmetijstvo mag. Dejanu Židanu za poostreitev nadzora nad uvoženim medom (tako da bo tudi ta pravilno označen in v skladu s pravilnikom o medu). To leto je namreč tveganje na

tem področju še večje, saj slovenskega medu na tržišču skoraj ni, zato bo na trgovskih policah več prostora za med iz tujine. Minister podpira predlog ČZS, saj gre pri tem tako za zaščito čebelarjev kot tudi za zaščito naših porabnikov.

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Mag. Židan: »Ob spremembi zakona o živinoreji bo kranjski čebeli namenjeno posebno samostojno poglavje«

V začetku septembra je minister za kmetijstvo mag. Dejan Židan še enkrat podprl željo ČZS, da bi ob spremembi zakona o živinoreji namenili posebno samostojno poglavje kranjski čebeli. Tako bi bilo namreč v okviru zakona o živinoreji natančneje urejeno tudi področje čebelarstva. Čeprav to ne bo poseben čebelarski zakon, bo to področje urejeno podobno, kot če bi zanj veljal samostojen zakon.

Ministrstvo za kmetijstvo je za pripravo tega poglavja zakona že imenovalo delovno skupino, ČZS pa je nedavno na MKO naslovila prošnjo, naj ta delovna skupina začne delovati takoj. Ob tem je tudi opozorilo, da morajo določila novega zakona omogočiti uresničevanje nedavno sprejete resolucije o zaščiti kranjske čebele.

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Čebelarski filmi

Ker se dnevi vse bolj krajšajo, večeri pa daljšajo, bomo imeli tudi čebelarji več časa za druženje. V tem obdobju v številnih čebelarskih društvih pripravljajo redne »debatne« sestanke. Naj vas ob tem še enkrat opozorimo na številne poučne filme, ki smo

jih v zadnjih letih izdali na ČZS. Predlagamo vam, da si jih pozimi skupaj ogledate in si tudi na ta način obogatite svoje znanje. Filmi so dosegljivi na povezavi: www.czs.si/cebelarskifilmi.php.

ČZS

Dokumentarni film o ukrajinskem čebelarstvu

ČZS, JSSČ je na spletni strani www.czs.si objavila 30 minut trajajoč dokumentarni film z naslovom Čebelarstvo v Ukrajini. V njem so predstavljeni utrinji s svetovnega čebelarskega kongresa Apimondie,

ki je septembra 2013 potekal v Kijevu, značilnosti ukrajinskega čebelarstva, pa tudi dve čebelarski tržni dejavnosti (vzreja matic in apiturizem). Vabljeni k ogledu!

Lidija Senič, vodja JSSČ

Podatki o gibanju tehtnic od 21. 8.–20. 9. 2014

Podatkov o gibanju tehtnic od 21. avgusta do 20. septembra 2014 tokrat ne objavljamo, ker so nerealni. V tem obdobju so čebelarji svoje čebele intenzivno krmili za zimo. Pozitivnih donosov nismo zaznali, saj so tehtnice kazale negativno stanje.

Povprečna poraba hrane v tem obdobju je bila –4 kg. V prihodnji številki bodo podatki spet točni in objavljeni tako kot doslej. Podrobnejše podatke o gibanju tehtnic si sicer lahko ogledate v aplikaciji eČebelar. *Jure Justinek, vodja ONS*

Oskrba čebel in svetovanje v jesensko-zimskem obdobju

V tem obdobju se obseg čebelje družine manjša in čebele počasi prehajajo v tisti del panja, v katerem nameravajo preživeti zimo. Naloga čebelarja je, da čebelje družine pravočasno pripravi za zimsko obdobje. Pred tem se je moral čebelar odločiti, katere čebelje družine bo prezimil. Ker šibke družine prezimijo slabše, je bolje prezimiti manj družin, a teh močnejših, saj se bodo spomladi burno razvijale. Čebelarji lahko tudi v jesensko-zimskem obdobju prosite za nasvet terenske svetovalce. In za kakšen nasvet jih lahko povprašate?

- **Zaščita in predelava satja:** skupaj bosta pregledala in sortirala satje, svetoval vam bo tudi, kako zavarovati satje pred voščeno veščo.
- **Stanje varoj:** skupaj bosta preverila, ali je velikost testnega vložka ustrezna, svetoval vam bo tudi, kdaj in kako spremljajte in ugotavljajte odpad varoj.
- **Prostori in oprema:** svetoval vam bo glede ustreznosti prostorov za čebelarjenje in čebelarске opreme.

- **Vodenje dokumentacije v čebelarstvu:** svetoval vam bo, kako voditi dokumentacijo in vam pomagal pri izpolnjevanju evidenc v čebelarstvu.
- **Prodaja čebeljih pridelkov:** še preden svoje pridelke ponudite kupcem, lahko skupaj s svetovalcem preverita točnost podatkov na nalepki in uporabo prelepka na kozarcih.

Seveda vam svetovalci lahko svetujejo še o številnih drugih zadevah, prav tako pa terenskega svetovalca na vašem območju lahko povprašate tudi o katerem koli drugem odprtem vprašanju. Če doslej še niste navezali stika z območnim terenskim svetovalcem, lahko pokličete tel. št. 041/352 997 ali 01/72 96 116 in skupaj bomo poiskali svetovalca, ki je pristojen za vaše območje. V jesenskih mesecih terenski svetovalci na svojih območjih izvajajo tudi delavnice, ki so za čebelarje brezplačne.

Dr. Peter Kozmus

Svetovanja terenskih svetovalcev v oktobru

Datum	Ura	Izvajalec	Kraj	Kontakt
Svetovanje o jesenski oskrbi čebeljih družin				
16. okt.	19.00	Zdenko Benčič	Vaški dom Vrhopolje	g. Benčič 031/321 324
24. okt.	18.00	Franc Podrižnik	Jesenska priprava Gostišče Grad Vrbovec, Savinjska cesta 4, Nazarje	g. Podrižnik 041/420 821
Svetovanje o izpolnjevanju dokumentacije na podlagi Smernic dobrih higienskih navad v čebelarstvu				
24. okt.	17.00	Ivan Čopar	Gostišče Grad Vrbovec, Savinjska cesta 4, Nazarje	g. Podrižnik 041/420 821

»Na lepše«: predstavitev čebelarškega turizma

V petek, 5. septembra 2014, je bila oddaja »Na lepše«, ki jo pripravlja prvi program Televizije Slovenija, namenjena čebelarškemu turizmu. Ker je bila po mojem mnenju to odlična promocija slovenskega čebelarstva, naj se za to iskreno zahva-

lim vsem sodelujočim »akterjem«. Oddajo si lahko ogledate na povezavi: <http://4d.rtvsllo.si/arhiv/na-lepse-oddaja-o-turizmu/174293591>.

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Za vsa čebelarška društva brezplačno čebelarška himna na DVD

Na letošnjem občnem zboru so delegati ČZS potrdili »skrajšano« različico čebelarške himne. Vsa ČD obveščamo, da bodo do konca leta brez-

plačno prejeli DVD z uradno himno slovenskih čebelarjev!

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Urniki usposabljanj v oktobru

Vsa usposabljanja so namenjena vsem slovenskim čebelarjem. Člani ČZS morajo na usposabljanja obvezno prinesiti izkaznico ČZS! Iz objektivnih razlogov bo urnik lahko naknadno spremenjen in dopolnjen. Vse spremembe bodo objavljene na naši spletni strani www.czs.si. S koncem tega leta stopi v veljavo nova uredba s področja označevanja živil. V

jesenskem času bomo organizirali delavnico na temo pravnega označevanja. Če želite v društvu organizirati takšno delavnico se obrnite na svetovalec za varno hrano. Po posameznih predavanjih bo sledila še brezplačna polurna predstavitev novih možnosti trženja za čebelarje z naslovom: Med in ameriški slamnik - nove možnosti trženja za čebelarje.

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Kontakt
9. okt.	17.00	Pridelava in predelava cvetnega prahu	Brane Borštnik	Družbeni center Krka, Krka 1 d	g. Kambič 041/989 128
13. okt.	17.00	Pridelava in predelava propolisa	Vlado Pušnik	Gostilna Krebs, Mežica	g. Kerbev 051/355 075
15. okt.	17.00	Prevozno čebelarjenje	Ivan Atelšek	ČRič Lesce	g. Legat 031/371 952
16. okt.	17.00	Pridobivanje matičnega mlečka	Milan Meglič	Kulturni dom Vojnik,	g. Babnik 041/211 295
16. okt.	17.00	Ekološko čebelarjenje	Aleksander Mikuš	Zavod za gluhe in naglušne, Vojkova 74, Ljubljana	g. Nikoloski 041/521 525
17. okt.	17.00	Pridelava in predelava propolisa	Vlado Pušnik	Kmetijska zadruga Medvode, Cesta ob Sori 11, Medvode	g. Ločniskar 041/310 182
17. okt.	17.30	Alternativne tehnologije čebelarjenja	Milan Starovasnik	Hostel Radlje bivši hotel, Radlje ob Dravi	g. Svetina 040/506 082
20. okt.	17.00	Pridelava in predelava propolisa	Vlado Pušnik	ČRič Lesce	g. Legat 031/371 952
20. okt.	18.00	Pridelava in predelava voska	Aleksander Mikuš	Mala dvorana, Jakličev dom, Videm 34	ga. Lubič 041/606 739
21. okt.	17.00	Tehnologija čebelarjenja z različnimi izpeljankami listovnih panjev	Brane Borštnik	Hotel Bela krajina, Metlika	g. Gačnik 031/592-894
22. okt.	16.00	Pridelava in predelava voska	Brane Borštnik	Sejna dvorana občine Tolmin, Tolmin	g. Podgornik 040/800 402
22. okt.	17.00	Alternativne tehnologije čebelarjenja	Milan Starovasnik	Čebelarški dom, Podstenice, Kočeviski Rog	g. Andrejčič 051/258 283
23. okt.	17.00	Senzorične lastnosti in prepoznavanje medu	Andrej Jernej	Čebelarški dom Šmarje pri Jelšah,	g. Pušnik 031/518 411
23. okt.	17.00	Pridelava in predelava cvetnega prahu	Brane Borštnik	OŠ Selca, Selca	g. Cencić 031/741 371
24. okt.	17.00	Pridelava in predelava voska	Aleksander Mikuš	Sejna soba občine Podčetrtek	g. Robek 051/387 604
24. okt.	17.00	Senzorične lastnosti in prepoznavanje medu	Helena Marinč	Čebelarški dom Neblo, Goriška 1b	g. Stucin 041/450 240
24. okt.	17.00	Alternativne tehnologije čebelarjenja	Milan Starovasnik	Društveni prostori ČD Barje, Dušana Kraigherja 2, Ljubljana	g. Ovca 041/820 346
29. okt.	17.00	Prevozno čebelarjenje	Ivan Atelšek	Pri Atelšku, Povir 52, Sežana	g. Atelšek 041/649 142
29. okt.	17.00	Tehnologija čebelarjenja z različnimi izpeljankami listovnih panjev	Ivan Bračko	Pohorska vila, Pivola 8, Hoče	g. Vogrinc 041/818 705
30. okt.	17.00	Pridelava in predelava voska	Aleksander Mikuš	Grm Novo mesto - center biotehnike in turizma, Sevno 13, Novo mesto	g. Kobe 041/940 606
Svetovanja JSSČ					
7. okt.	17.00	Nova zakonodaja s področja označevanja živil	Mag. Andreja Kandolf Borovšak	Gostišče Repnik, Vrhpolje pri Kamniku	g. Starovasnik 041/685 576
8. okt.	17.00	Priprava in uporaba oksalne kisline	Vlado Augustin	Čebelarški dom Šmarje pri Jelšah	g. Pušnik 031/518 411
13. okt.	16.00	Nova zakonodaja s področja označevanja živil	Nataša Lilek	Krajevna skupnost Solkan, Trg Jožeta Srebrniča 7, Solkan	g. Suligoj 041/583 596
13. okt.	16.00	Nova zakonodaja s področja označevanja živil	Mag. Andreja Kandolf Borovšak	Sola za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje, Ljubljanska 97, Celje	g. Gradišnik 031/836 460
14. okt.	16.00	Nova zakonodaja s področja označevanja živil	Nataša Lilek	Lovski dom, Rožnik 4, Stari trg pri Ložu	g. Palčič 031/618 900
14. okt.	16.00	Priprava in uporaba oksalne kisline	Vlado Augustin	Čebelarški center Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica	g. Nakrst 031/261 890
15. okt.	16.00	Nova zakonodaja s področja označevanja živil	Nataša Lilek	Čebelarški dom, Levstikova 8b, Ilirska Bistrica	g. Skrt 041/484 174
20. okt.	16.00	Nova zakonodaja s področja označevanja živil	Mag. Andreja Kandolf Borovšak	Čebelarški center Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica	ga. Kandolf Borovšak 040/436 514
21. okt.	16.00	Nova zakonodaja s področja označevanja živil	Nataša Lilek	OŠ Dekani, Dekani 32, Dekani	g. Kozlovič 041/778 223
21. okt.	17.00	Nova zakonodaja s področja označevanja živil	Mag. Andreja Kandolf Borovšak	Čebelarški dom ČD Zagorje, Valvazorjeva 2, Izlake (pri piceriji Čebelica)	g. Smrkolj 041/633 566
29. okt.	17.00	Priprava in uporaba oksalne kisline	Vlado Augustin	Krajevna skupnost Notranje gorice	g. Bedekovič 041/464 346

Predstavitve zaposlenih na ČZS

Jure JUSTINEK, vodja ONS

GSM: 041/644 217

Telefon: 01/729 61 31

E-pošta: jure.justinek@czs.si

Vodenje opazovalno-napovedovalno službe, opazovanje in napovedovanje medenja, obveščanje čebelarjev o pojavu medenja in dnevnih donosih, pomoč društvom pri pripravi in izvajanju pašnih redov, izvedba izobraževanj, priprava strokovnih člankov, pomoč pri strokovnih nalogah, oblikovanje in izdaja informacijskega gradiva, delo v komisijah ČZS.

Nataša LILEK, svetovalka specialistka za zagotavljanje varne hrane

GSM: 040/436 519

Telefon: 01/ 729 61 29

E-pošta: natasa.lilek@czs.si

Svetovanje čebelarjem na področjih varne hrane, označevanja čebeljih pridelkov, izvajanja notranjega nadzora, izpolnjevanja dokumentacije in registracije čebelnjakov ter pri

vključevanju v sheme višje kakovosti, pomoč čebelarjem začetnikom, sodelovanje v komisijah ČZS, prenos znanstvenih izsledkov v prakso, izvajanje fizikalno-kemičnih analiz medu, izvajanje predavanj in seminarjev za čebelarje, priprava informacijskega gradiva, izvajanje tehnološko-razvojnih projektov, priprava prispevkov in drugo.

Vlado AUGUŠTIN, svetovalec specialist za tehnologijo čebelarjenja

GSM: 040/436 516

Telefon: 01/729 61 24

E-pošta: vlado.augustin@czs.si

Svetovanje čebelarjem o tehnoloških vprašanjih v čebelarstvu, sodelovanje z raziskovalnimi ustanovami pri iskanju optimalnih rešitev na področju tehnologije čebelarjenja, prenašanje znanstvenih izsledkov v prakso (priprava vsebin in izvedba usposabljanj), organiziranje prikazov novosti v tehnologiji čebelarjenja, reševanje strokovnih vprašanj na terenu, oblikovanje in izdaja informacijskega gradiva, pomoč čebelarjem začetnikom, delo v komisijah ČZS.

Čebelarski koledar 2015

ČZS je tudi letos izdala čebelarski koledar za leto 2015. Člani ČZS boste koledar prejeli brezplačno pri predsedniku vašega ČD. Več dodatnih koledarjev lahko naročite na: info@czs.si ali po tel. št.:

01/729 61 00, 041/370 409. Cena posameznega izvoda koledarja z DDV je 2,50 EUR. Koledar vam lahko pošljemo tudi po pošti, vendar poštnino plača naročnik. *Tajništvo ČZS*

Slikovni satniki – poučen pripomoček!

ČZS je letos izdala nadgradnjo učnega pripomočka Slikovni satniki. Gre za komplet petih satnikov (osnovni komplet jih ima 10), na katerih je z obojestranskimi vrhunskimi fotografijami (Franc Šivic) v razmerju 1 : 1 prikazano stanje čebelje družine. V virtualnem panju torej na varen način opazujemo posnetek realne čebelje družine. Slikovni satniki so odlični učni pripomočki za uporabo v vrtih ali šolah, ob sprejemanju obiskovalcev v čebelarstvih oz. čebelarskih turizmih, pri prodaji za ozaveščanje kupcev ipd. Cena osnovnega kompleta virtualnih satnikov je 67,50, cena nadgradnje

Foto: MB

kompleta pa 33,00 EUR z DDV. Naročila sprejemamo po tel. št.: 01/729 61 00 oziroma na e-naslov: barbara.dimc@czs.si. *Tajništvo ČZS*

Značka za dolgoletno delo mentorjev v čebelarstvih krožkih

Obveščamo vas, da je 11. marca 2014 začel veljati novi Pravilnik o odlikovanjih, priznanjih in nagradah. Novi pravilnik, ki ga je sprejel UO ČZS, zdaj omogoča tudi podelitev značke mentorjem čebelarstvih krožkov za njihovo dolgoletno delo na tem področju. Ta značka, na kateri bo navedeno število let mentorstva, bo vedno podeljena skupaj z listino. Značko bo UO ČZS podelil mentorjem čebelarstvih krožkov, in sicer za:

- 30 let vodenja krožkov – zlato značko,
- 20 let vodenja krožkov – srebrno značko,
- 10 let vodenja krožkov – bronasto značko.

Predlog za podelitev značke lahko vloži čebelarstvo društvo, katerega član je mentor, oz. komisija UO ČZS za izobraževanje za tiste mentorje, ki niso člani nobenega čebelarstvenega društva. Predlogu za podelitev značke je treba priložiti ustrezne pisne dokumente, na podlagi katerih je mogoče nedvoumno in verodostojno ugotoviti trajanje vodenja čebelarstvih krožkov. Predloge za podelitev značk mentorjem pošljite do 30. oktobra 2014 na naslov: g. Anton Tomec, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Tajništvo ČZS

Nova priznanja za delo in zasluge v čebelarstvu

Pravilnik ČZS o odlikovanjih, priznanjih in nagradah, ki ga je na svoji 4. redni seji, 22. novembra 2012, sprejel UO ČZS, poleg dozdajšnjih odlikovanj, diplom in priznanj uvaja nova priznanja za delo in zasluge na področju čebelarstva.

Pisno priznanje je posebna listina, ki jo čebelarstvena organizacija, fizični ali pravni osebi na predlog pristojne komisije podeli UO ČZS ali UO ČD na podlagi uspešno izvedene akcije ali dejanja v splošno korist čebelarstva na področjih izobraževanja čebelarjev in čebelarstvenega podmladka, raziskav, delovanja v čebelarstvenih organizacijah in zunaj njih, objavljanja v Slovenskem čebelarju in drugih javnih medijih ter na področju pospeševanja čebelarstva v najširšem pomenu te besede.

Listina častnega člana ČZS ali druge čebelarstvene organizacije je posebna listina, ki jo ČZS ali ČD na predlog pristojne komisije podeli zaslužnemu čebelarju ali drugi fizični oz. pravni osebi za izjemno uspešno in aktivno delo, za zelo pomemben osebni prispevek pri vodenju ali opravljanju nalog ČZS ali ČD.

Listina čebelarstvenega veterana je posebna listina, ki jo na upravni odbori čebelarstvenih organizacij na podlagi svojih podatkov o članstvu podeljujejo članu ČZS za aktivno sodelovanje na področju čebelarstva, članu, ki je dopolnil 70 let starosti in je najmanj 30 let tudi član ČZS, ali članici, ki je članica ČZS najmanj 25 let.

Značka zvestobe ČZS je posebna značka z navedbo števila let članstva, ki jo na podlagi svojih podatkov podeljuje upravni odbor čebelarstvene organizacije tistemu čebelarju, ki je član čebelarstvene organizacije in ČZS 10, 20, 30, 40 ali 50 let.

Foto: MB

Cenik:

Artikel	Prodajna cena v EUR z DDV za kos
Značka za 50 let članstva (zlata)	2,65
Značka za 40 let članstva (srebrna)	2,50
Značka za 30 let članstva (bronasta)	2,50
Značka za 20 let članstva (bakrena)	2,50
Značka za 10 let članstva (cinkana)	2,50
Priznanje za zasluge pri razvoju čebelarstva	0,19
Listina častnega člana	0,19
Listina čebelarstvenega veterana	0,19

V prodajne cene niso vključeni stroški pošiljanja naročniku. Vaša naročila sprejemamo na e-naslov: info@czs.si. Ob naročilu listine častnega člana, listine čebelarstvenega veterana in značk zvestobe ČZS morate priložiti tudi seznam prejemnikov listine častnega člana, listine čebelarstvenega veterana in značk zvestobe ČZS.

Anton Tomec, tajnik ČZS

Cenik prodajnih artiklov ČZS

Vse prodajne artikle ČZS lahko naročite po e-pošti: barbara.dimc@czs.si oz. po tel. št.: 01/729 61 00. Vse cene so z DDV-jem. Če želite, da vam naročeno blago pošljemo po pošti, boste morali plačati

tudi stroške dostave (3,00 EUR). Vse artikle si lahko ogledate tudi na naši spletni strani www.czs.si, v rubriki e-trgovina. Za podrobnejše informacije smo vam na voljo po telefonu ali e-pošti.

LITERATURA	CENA V EUR
Čebele – Mala vseveda (I. Esenko)	16,00
Ptice – Mala vseveda (I. Esenko)	16,00
Čebela – ustvarjalne ideje	2,17
Čebela se predstavi – učbenik in delovni zvezek (M. Mlaker)	3,10
Priročnik za začetnike (V. Pušnik)	5,00
Čebelarjenje v nakladnem panju (J. Rihar)	15,60
Mana iglavcev (J. Rihar)	15,60
Varoza čebel (J. Rihar)	13,00
Vzrejamo boljše čebele (J. Rihar)	19,80
Med – značilnosti slovenskega medu	2,70
Cvetni prah	1,90
Pridelava in predelava voska (V. Auguštin)	4,34
Čebelji pridelki – pridobivanje in trženje (M. Meglič)	6,26
Recepture izdelkov iz čebeljih pridelkov (J. Božič)	4,34
Zdravljenje s čebeljimi pridelki (P. Kaps)	43,00
Filip Terč – začetnik moderne apiterapije (G. Pivec)	15,00
Popolni nauk za vse čebelarje (A. Janša)	3,34
Čebeloreja (I. Jurančič)	2,92
Slovenski čebelnjak (B. Juvanec)	20,00
Čmrliji v Sloveniji	3,90
Večjezični slovar čebelarstva	4,17
Zbornik »Sadovi dela dr. Janeza Poklukarja« (SAČD)	6,00
DVD	
S čebelo do medu	5,00
Varoja	5,00
Čebelarstvo turistične poti (na voljo v treh jezikih)	10,00
Kranjska sivka	12,00
TABLE	
Enostranska tabla	17,00
Dvostranska tabla	25,00
Opozorilna tabla – čebelji pik	18,30

PRELEPKA	
Prelepka SMGO (mala)	0,035
Prelepka SMGO (velika)	0,030
ODLIČJA in DIPLOME	
Različne diplome	0,83
Odličje Antona Janše	24,00
Listina častnega člana	0,19
Listina čebelarskega veterana	0,19
Značka zvestobe – za 10 let članstva	2,50
Značka zvestobe – za 20 let članstva	2,50
Značka zvestobe – za 30 let članstva	2,50
Značka zvestobe – za 40 let članstva	2,50
Značka zvestobe – za 50 let članstva	2,65
SLOVENSKI ČEBELAR	
Izvod SČ – člani	4,00
Izvod SČ – nečlani	7,00
Naročnina na SČ (tujina)	50,00
Naročnina na SČ (Slovenija)	45,00
OBLAČILA	
Majica »Ohranimo čebele«	7,00
Majica »Slovensko je biti čebelar«	7,00
Majica, otroška (za 4, 6 in 8 let), v rumeni, ciklamni in črni barvi	8,00
Majica, ženska (S–XXL), v ciklamni in svetlo zeleni barvi	9,50
Majica, moška z ovratnikom (L, XL), temno modra, svetlo modra	12,00
Majica, moška brez ovratnika (L, XL), temno modra, svetlo modra	9,50
Pulover	20,00
Brezrokavnik	21,00
Jakna »soft shell«	48,00
Kapica s ščitnikom »Slovensko je biti čebelar«	4,80
Klobuček	9,00
Nahrbtnik	25,00
RAZNO	
Brisača »Slovensko je biti čebelar« – velika (rumena, oranžna)	18,00
Brisača »Slovensko je biti čebelar« – mala (rumena, oranžna)	9,00
Žig čebelica	10,00

PRODAM

Zamrznjen cvetni prah, pakiran po 5 kg (Ljubljana), tel.: 041/990 360.

Večjo količino cvetnega prahu, tel.: 051/366 071.

Akacijev med, tel.: 040/160 015.

Cvetlični med, tel.: 040/217 542.

Cvetlični med, cena po dogovoru, tel.: 041/252 695.

Cvetlični, kostanjev, akacijev in gozdni med ter matični mleček, tel.: 070/492 593.

Cvetlični, kostanjev. akacijev ter gozdni med odlične kakovosti, tel.: 041/587 573.

Lipov, hojev in cvetlični med, tel.: 031/244 612.

Gozdni in hojev med, tel.: 041/403 960.

Več vrst medu v sodih, tel.: 041/385 620.

Tri čebelje družine na LR-satih in več posameznih praznih naklad, 4-satno točilo ter panjsko tehniko (Nova Gorica), tel.: 041/853 715.

Več močnih in za zimo nakrmljenih čebeljih družin v standardnih LR-panjih 1/1 v kombinaciji z 2/3 naklado (Kočevje), tel.: 031/427 958.

Več čebeljih družin na AŽ-satih, cvetni prah, ometalnik čebel (Dolinšek), tel.: 041/868 121.

Več zdravih čebeljih družin na 9 AŽ-satih z letošnjimi maticami, lahko s panji (okolica Vidma pri Ptujju), tel.: 040/837 247, 041/846 121.

Dva nova 10-satna AŽ-panja z vso opremo, ugodno (okolica Krškega), tel.: 041/236 256 (po 15.30).

Novo 10-satno AŽ-panje, tudi trietažno, tel.: 031/501 801 (po 18. uri).

Dvanajst 11-satnih AŽ-panjev (Budja), starih tri leta, nenaseljenih, ter čebele na 7 satih, tel.: 051/440 338.

Trideset 10-satnih AŽ-panjev, samo v kompletu, tel.: 051/815 772.

AŽ- in LR-panje, AŽ- in LR-satnike, 12-satne kozice, tel.: 041/839 496.

2/3 LR-panj z malo rabljenimi 9-satnimi nakladami, zelo ugodno, tel.: 031/652 829.

LR-panj, standardna naklada, kompletno opremljen, tel.: 031/674 883.

Čebeljnake, izdelane po naročilu, od 800 EUR naprej, Mizarstvo Malavašič, tel.: 041/633 311.

Starejše 8-satno električno točilo (inox), tel.: 070/850 868.

Čebeljnake različnih dimenzij, mogoča zamenjava za tovornjak za prevoz čebel, tel.: 070/800 506.

Enoto šestih 10-satnih AŽ-panjev, novo; mogoča menjava za čebele na satju, tel.: 051/888 707.

Tovornjak Mercedes Actros 1840, letnik 1999, keson 7,7 m x 2,5 m x 3,05 m, tehnično brezhiben, zelo primeren za prevoz čebel, tel.: 041/557 907.

Lipove deske, debeline 42, 32 ali 22 mm, zračno suhe, mogoča dostava (Kozjansko), tel.: 040/211 346.

Starejše, lepo ohranjeno, pocinkano točilo za med na ročni in električni pogon (Celje), tel.: 031/377 991.

Samoobračalno točilo, 10-satno, z elektroniko, tel.: 051/339 096.

KUPIM

Čebelarstvo opremo, kamion ali kontejner za prevoz čebel s čebelami ali brez, čebele s panji, točilo, ometalnik, parni talilnik in drugo opremo, tel.: 031/753 345.

Čebelarški avtomobil, vozen z dovoljenjem za kategorijo B, ter zabojnik, tel.: 040/302 523.

NOVO!!! EKOPRŠILNIK

Novi ekopršilnik stvarja zelo fino meglo, primerno za pršenje pripravkov za zatiranje škodljivcev na različnih področjih (čebelarstvo, sadjarstvo, vrtnarstvo ...). Preprosta uporaba in priprava zelenih koncentracij.

Informacije o pršilniku in prodaji po tel. št.: 041/718 743 in 041/833 056 ali na e-naslovu: brane.avsec@siol.net.

Izdelano v Sloveniji

JAKOB JERETINA – JAKA 1937–2014

Jakob Jeretina se je rodil leta 1937 v Straži pri Lukovici. Že kot mlad fant je rad opazoval svojega očeta pri delu v čebelnjaku, resneje pa se je začel s čebelarstvom ukvarjati leta 1975 in se leta 1980 včlanil v ČD Naklo. Kmalu je v svojem rojstnem kraju postavil čebelnjak in večino svojih čebel preselil vanj. Leta 2003 se je včlanil v ČD Lukovica. Za svoje delo na področju čebelarstva je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje. Ob 10-letnici Čebelarskega centra Slovenije na Brdu pri Lukovici mu je ČZS podelila zahvalo za njegov prispevek k zgraditvi centra, ČD Lukovica pa mu je podelilo zlato priznanje tako za njegov prispevek k zgraditvi ČCS kot društvenega čebelnjaka na Brdu. Od pokojnega Jakoba smo

se z društvenim praporom in prapori ČD Mengeš, Domžale, Krtina - Dob, Naklo in ČZS poslovlili na mestnem pokopališču v Kranju.

ČD Lukovica

MILAN NAPAST 1966–2013

Proti koncu minulega leta nas je veliko prežgodaj zapustil član našega društva Milan Napast. Čeprav njegov čebelarski staž ni trajal dolgo, je čebelaril s srcem in z velikim spoštovanjem do čebel. Takšno je bilo tudi njegovo ravnanje do vsega drugega v življenju. Kot natančen strojnik je imel na svoji mizi izdelane načrte za slovenski čebelnjak, ki naj bi stal ob družinski hiši in bi razveseljeval tudi njegovo družino. Kljub veliki ljubezni in volji pa je tokrat izgubil prvič in

tudi zadnjič. Člani društva ga bomo ohranili v spoštljivem spominu.

ČD Slivnica pri Mariboru

DRAGO KRAJNC 1956–2013

Na pokopališču v Kamnici smo se 8. januarja lani poslovili od člana ČD Kamnica - Brestrnica Draga Krajnc. Na svojem majhnem posestvu, ki ga je skrbno obdeloval, je čebelaril s šestimi čebeljimi družinami v AŽ-panjih. Za svoje vzorno delo s čebelicami je leta 2005 prejel odličje Antona Janše III. stopnje. Še dokaj mladega ga je premagala bolezen in čebelarji smo izgubili pridnega člana. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

ČD Kamnica - Brestrnica

KIPGO

ČEBELARSKA OPREMA

BATUJE 83, 5262 ČRNIČE
 ☎(05) 368 45 80, ☎(05) 368 45 81
 GSM 051 614 683
www.kipgo.net; kipgob@gmail.com
 PE LUKOVICA, BRDO 8, 1225 LUKOVICA
 ☎ (01) 729 61 30, e-mail: cebelarna.lukovica@gmail.com

<p>PRIPOMOČKI ZA OKRIVANJE SATOV</p> <ul style="list-style-type: none"> -CEDILA -KADENSKI -ZASČITNA OPREMA -PANJI IN OPREMA -SATNICE -OSTALI ČEBELARSKO PRIPOMOČKI 	<p>NAROČENO POŠLJEMO TUDI PO POSTI</p>	<p>URNIK</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;"> BRNO pon-pet 8 00-11 30 12 30-16 00 sob 9 00-12 00 </td> <td style="text-align: center;"> PE LUKOVICA pon-pet 9 00-13 00 13 30-17 00 sob 9 00-12 00 </td> </tr> </table>	BRNO pon-pet 8 00-11 30 12 30-16 00 sob 9 00-12 00	PE LUKOVICA pon-pet 9 00-13 00 13 30-17 00 sob 9 00-12 00
BRNO pon-pet 8 00-11 30 12 30-16 00 sob 9 00-12 00	PE LUKOVICA pon-pet 9 00-13 00 13 30-17 00 sob 9 00-12 00			
<p>ZABOJNIKI ZA PREVOZ AŽ IN LR PANJEV PANJEV</p>	<p>IZPARILNIK ZA OKSALNO KISLINO</p>	<p>NUDIMO IZDELAVO SATNIC IZ VAŠEGA VOSKA</p> <p>-MIN. KOLIČINA VOSKA 10 KG</p>		
<p>MODELI ZA VLVANJE SVEČ</p>	<p>PANJI LR 1/1 IN LR 2/3 TER POSAMEZNI DELI LR PANJEV</p>	<p>IZDELUJEMO:</p> <ul style="list-style-type: none"> -PRAŠILČKE: 3S, 4S, 5S, 7S -PANJE AŽ: 9S, 10S, po naročilu 11S, 12S -PANJE AŽ 3E 9S, 10S, po naročilu 11S -PANJI AŽ KOZINC 11+3 		
<p>SMS TEHTNICA</p>	<p>Čebelarjem z veljavno članško izkaznico priznamo 4% popusta pri gotovinskem nakupu v vrednosti nad 50 EUR v naših prodajalnah.</p>	<p>OBISČITE NAS V NAŠI SPLETNI TRGOVINI WWW.KIPGO.NET</p> <p>ČISTEJŠI CVETNI PRAH</p> <p>OSMOKALNIKI ZA CVETNI PRAH ZA AŽ IN LR PANJE VEČJA KOLIČINA CV. PRAHUI IZDELUJEMO PANJE AŽ Z NOTRANJIM SMUKALNIKOM</p>		

PE ČEBELARSKI CENTER MARIBOR

Streliška 150, Maribor - Tel/Fax: 02 / 331 80 10

Delovni čas: od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure,
sobota: od 8. do 13. ure; v nedeljo zaprto.

GSM: 051/348-426

e-mail: jana.pp@amis.net

www.cebelski-center.si

**Zaščitna oprema za
čebelarjenje**
Posode in točila za med
Sladkor in sladkorne
pogače, sirup za čebele

Nudimo vam:
Voščene satnice AŽ, LR
Satniki AŽ - lipovi, rogljičeni
Panji AŽ, LR, LR 2/3
Drobni pribor

Kozarce za med
Pokrovčke s čebeljimi motivi
Stekleničke za propolis
Steklenice raznih oblik in velikosti
Kartonsko in plastično embalažo

PE ČEBELARNA OB PARKU

Tyrševa 26, Maribor, Tel./Fax: 02/251 60 12

Delovni čas:

Pon., sre., pet. odprto od 9h - 17h

**Naročeno blago vam lahko pošljemo po hitri pošti,
pri večji količini pa po želji dostavimo na dom!**

JANA - Trgovina, posredovanje, zastopanje - Jana Pušnik Pokrivač s.p., Maribor

GlasiloslovenskičebelarjevanostanoviloSlovenskočebelarskodruštvozaKranjsko,Štajersko,KoroškoinPrimorskoleta1898.IzdajagaČebelarskazvezaSlovenije,BrdopriLukovici8,1225Lukovica.

TransakcijskiracunČZS:02300-0013332083,matičnastevilkaČZS:5141729,IDzaDDV:SI81079435,šifradejavnosti:94.120.

KONTAKTNI PODATKI ČEBELARSKÉ ZVEZE SLOVENIJE: Tajištvó: 01/729 61 00, faks: 01/729 61 32, info@czs.si, www.czs.si, Anton Tomec, tajnik: 01/729 61 02, 031/236 041, anton.tomec@czs.si, Barbara Dimc, poslovna sekretarka: 041/370 409, barbara.dimc@czs.si, Boštjan Noč, predsednik: 01/729 61 06, 040/436 512, nocb@czs.si. **Uredništvo:** Marko Borko, urednik: 01/729 61 14, 051/637 204, marko.borko@czs.si, www.czs.si/slovenskicebelar.php.

Priznana rejska organizacija: dr. Peter Kozmus, strokovni vodja: 01/729 61 16, 041/352 997, peter.kozmus@czs.si. **Opazovalno-napovedovalna služba:** Jure Justinek, vodja ONS: 01/729 61 31, 041/644 217, jure.justinek@czs.si, avtomatski telefonski odzivnik: 01/729 61 20, https://ecbelar.czs.si/User/Login?returnUrl=/ČebelarskajniznicaJanezaGoljčnika(vsakprvidelovničetrtkevmesecumed13.in17.uro):01/7296111,cebelskaknjiznica@czs.si,www.czs.si/knjiznica.php.
Ohranimo čebele: www.oхранimo-cebele.si. **Sklad za ohranitev kranjske čebele:** www.czs.si/sklad.php. **Spletna trgovina ČZS:** www.czs.si/eshop/index.php.

KONTAKTNI PODATKI JAVNE SVETOVALNE SLUŽBE V ČEBELARSTVU: Lidija Senič, vodja službe: 01/729 61 10, 040/436 515, lidija.senic@czs.si, Vlado Auguštín, svetovalec specialista za tehnologijo čebelarjenja: 01/729 61 24, 040/436 516, vlado.augustin@czs.si, Tanja Magdič, svetovalka specialista za ekonomiko: 01/729 61 04, 040/436 513, tanja.magdic@czs.si, mag. Andreja Kandolf Borovšak, svetovalka specialista za zagotavljanje varne hrane: 01/729 61 33, 040/436 514, andreja.kandolf@czs.si, Nataša Lilek, svetovalka specialista za zagotavljanje varne hrane: 01/729 61 29, 040/436 519, natasa.lilek@czs.si, Tomaž Samec, svetovalec specialista za zagotavljanje varne hrane: 01/729 61 18, 040/436 517, tomaz.samec@czs.si, Nataša Klemenčič Štrukelj, administrativna delavka in svetovalka za ekonomiko, 01/729 61 24, 040/436 518, natasa.klemencic.strukelj@czs.si.

Uredniški odbor: Vlado Auguštín, Marko Borko, Janez Gregori, prof. biol., Maksimiljan Gržina, Borut Preinfalk, dr. vet. med., dr. Maja Smodiš Škerl, dr. vet. med., Milena Urh, Tone Žakelj

Urednik: Marko Borko, univ. dipl. ped., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Oddaja prispevkov: članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu.

Avtorjem priporočamo, da v člankih uporabljajo strokovno izraze v skladu s Čebelarskim terminološkim slovarjem. Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva. Uredništvo ne odgovarja za vsebino malih oglasov. Prispevki so v elektronski obliki brezplačno in javno objavljeni na spletnem portalu ČZS, spletnem portalu Digitalne knjižnice Slovenije in drugih spletnih straneh.

Reklamni oglasi: cela barvna stran 500 € (ovitek) oz. 300 € (notranjost), pol strani 150 €, tretjina strani 100 €, četrt strani 70 €, petina strani 50 €, pasica 20 €. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo reklamnega oglasa je 10 %, za 6- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %. Člani lahko dvakrat na leto objavijo brezplačne oglase do 20 besed, vsaka nadaljnja beseda je 0,25 €. Splošni oglasi po 0,25 € za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 80 besed. Osmrtnice ne smejo biti daljše od 200 besed. Cene so brez DDV.

Priprava za tisk in tisk: Medium, d. o. o., Žirovnica 60c, 4274 Žirovnica

Tiskano na papirju s certifikatom FSC (trajnostno gospodarjenje z gozdovi).

Naklada: 7600, tiskano: 26. 9. 2014

Glasiloslovenskičebelar,ki gaidzajgaČebelarskazvezaSlovenije s sedežem na Brdu pri Lukovici, je vpisano v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport RS pod zaporedno številko 585.

IzdajazSlovenskegáčebelarjajedelnofinanciranaizsredstevJavnesvetovalneslužbe včebelarstvu.

Toplotna omara za segrevanje medu

- širine 55 ali 62 cm
- regulacija temperature od 35°C do 50°C
- nizka poraba električne energije.

Art.7161 in 7122

Toplotna komora za segrevanje medu - digitalni termostat

Art.7160

- na kolesih

- kapaciteta: 1 sod 300 kg ali 8-12 posod teže 25 kg.

Delovni čas trgovine:

od ponedeljka do petka:
9.00 - 12.00 in 13.00 - 17.00
ob sobotah: 9.00 - 12.00.

Izparilnik za oksalno kislino s toplim zrakom

Art. 7816

AKCIJSKA CENA: 326,60 EUR
REDNA CENA: 355,00 EUR

Izparilnik Varox za oksalno kislino

12V - 12A

Art. 7811

AKCIJSKA CENA: 99,36 EUR
REDNA CENA: 108,00 EUR

za nakladne panje

Art. 7809

Brizgalka za oksalno kislino

AKCIJSKA CENA: 36,80 EUR
REDNA CENA: 40,00 EUR

za AŽ panje

Art. 7810

Igla za doziranje oksalne kisline

Art. 7814

Brizgalka 60 ml z Luer Lock konektorjem

Art. 7817

VELIKA PONUDBA MODELOV ZA VLIWANJE SVEČ

Različni modeli grelcev za segrevanje medu

NAROČENO BLAGO VAM LAHKO ODPOŠLJEMO S PAKETNO POŠTO.

LOGAR TRADE d.o.o.

Poslovna cona A 41, SI-4208 Šenčur

Tel.: 04 25 19 410, info@logar-trade.si, www.logar-trade.si

Pri gotovinskem nakupu čebelarске opreme v vrednosti več kot 50 EUR priznamo čebelarjem z veljavno čebelarско izkaznico 4 % popusta.